VERSLAG van de vergadering van de Financiële Audit Commissie van 26 juni 2019 in het Provinciehuis van Utrecht

Voorzitter:
Drs. E.H.R. Dinklo;

Aanwezig:
Drs. R. Strijk (gedeputeerde), mw. H. Bittich (DENK), mr. B.M.H. de Brey, MBA (VVD), G. Coban (DENK), R.G.J. Dercksen (PVV), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), M.J. de Droog, MSc. RA, (D66), M.E.J. Eggermont (SP), mw. mr. N.M. Groen MA (GroenLinks), mw. N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. drs. J.P. d'Hondt (PvdA), V.C. Janssen (VVD), mw. H.J. Keller (PvdD), drs. J.H. van Oort (ChristenUnie), W.J.A. Weyers (FvD), C. Westerlaken (CDA), J.C. van Wijk (FvD) en de heer W.G.J. Wijntjes RA (CDA);

Van ambtelijke zijde aanwezig:
Drs. T.J. Dorst (griffier) en mw. G. van Weerd (verslag).

---

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter opent de vergadering met een woord van welkom.

1.2 Vaststellen agenda

Tot nu toe is de spreektijdenregeling niet in de FAC toegepast. De voorzitter stelt voor dat deze keer ook niet te doen, maar doet daarmee wel een beroep op de medewerking van de FAC-leden. Het streven is om de vergadering om 18.00 uur afsluiten. Hij constateert dat de commissie zich daarin kan vinden.

De agenda wordt vastgesteld.

1.3 Mededelingen

De provincie Utrecht heeft een tijdelijke concerncontroller ingeschakeld. Aangezien de concerncontroller volgens het reglement van orde ook adviseur is van de FAC, zal betrokkene zich kort voorstellen.

De heer Johan Luiks deelt mede dat hij vanaf 3 april jl. concerncontroller a.i. is bij de provincie Utrecht. Zijn werkgever is de provincie Overijssel, waar hij ook concerncontroller is. Na het vertrek van de vorige concerncontroller, werd hij door de provincie Utrecht gevraagd de functie waar te nemen, omdat hij in het verleden als adjunct-controller in de provincie Utrecht heeft gewerkt. De concerncontroller in een provincie wordt door het college van GS aangesteld. Eén van zijn bevoegdheden is alle informatie op te vragen die hij nodig heeft. Ook kan hij met medeweten van de provinciesecretaris rechtstreeks advies uitbrengen aan GS. De concerncontroller is verantwoordelijk voor de governance, het riskmanagement en de compliance van de provincie. Hij maakt niet zelf de begroting of de P&C documenten maar adviseert in het proces. In de verordening van de FAC staat dat de concerncontroller adviseur is van de FAC. O.a. voert hij 217a onderzoeken uit voor het college van GS naar de effectiviteit van het gevoerde bestuur. Ook zorgt hij voor de controle van de fractieverantwoording. Als concerncontroller heeft hij ook betrokkenheid met Rekenkameronderzoeken.
Op een vraag van de heer De Brey, antwoordt de heer Luiks dat hij woonachtig is in IJsselstein.

Gedeputeerde Strijk memoreert dat er eerder een doelenboom is vastgesteld met een programma-indeling die men terugziet in de begroting, in de jaarrekening en in de tussenrapportages. Onder elk programma hangt een aantal beleidsdoelen met daaraan prestaties gekoppeld.

Het lijkt het college goed om met het nieuwe coalitieakkoord in de hand over te gaan tot een hergroepering van de programma-indeling om zo te komen tot een nieuwe doelenboom, nieuwe beleidsdoelen en nieuwe prestaties. GS zullen dienaangaande voorstellen doen bij de kadernota 2021-2025, die in mei/juni 2020 zal worden besproken. Hij wil de FAC graag betrekken bij het doordenken van de doelenboom die nieuw zal worden opgezet. GS stellen voor om, wat betreft de doelenboom, bij de volgende begroting tot een aparte hoofdstukindeling te komen. Deze dossiers komen terug in programma 4, economie en energie, terwijl het nieuwe accent wat betreft energie en energietransitie rechtvaardigt dat daarvoor een apart programma wordt opgezet. Het voorstel is om zo'n programmahoofdstuk toe te voegen aan de begroting 2020. Wellicht is het goed daarover met de FAC in gesprek te gaan en bij de opmaat naar de kadernota verder door te denken over de structuur van de begroting en de programma-indeling. Hij zal de FAC na het zomerreces hierbij betrekken.

1.4 Rondvraag (link)

De heer De Brey memoreert dat gedeputeerde Strijk tijdens de commissievergadering BEM van 19 juni jl. heeft toegezegd met een aangepaste termijnplanning kaderstelling (pag. 9 kadernota) te komen. De vervolgvraag van de VVD is of, vooruitlopend op deze aanpassing, bij het opstellen van de programmabegroting 2020 er al nieuwe regels en werkwijzen voor bijvoorbeeld investeringen en reserves zullen worden gehanteerd. Zo ja, wanneer en in welke vorm komt hiervoor een voorstel naar PS?

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat in het coalitieakkoord staat dat alle door PS vastgestelde financiële kaders en normen leidend zijn. Totdat er nieuw beleid is vastgesteld, gelden de huidige kaders. Op pag. 9 van de kadernota staat een planning welke nota in welk jaar wordt opgepakt. Hij heeft inderdaad meegedeeld dat die planning wellicht moet worden herzien omdat uitspraken in het coalitieakkoord effect kunnen hebben op deelnota's van de financiële verordening. Echter, die planning heeft hij nu nog niet scherp, gelet op de aandacht die moet worden besteed aan de afronding van de controle 2017/2018, de begroting 2020 en de verbetering van de organisatie. Hij hoopt de planning snel aan PS te kunnen doorgeven. Tot die tijd gelden alle bestaande financiële verordeningen.

1.5 Verslag financiële audit commissie van 22 mei jl. (link)

Bij de presentielijst wordt de heer J.C. van Wijk van FvD toegevoegd.
Met in achtneming van het voorgaande, wordt het verslag vastgesteld.

1.6 Termijnagenda versie 6 juni 2019 en lijst met moties (link)

De termijnagenda wordt voor kennisgeving vastgesteld.

2. TER BESPREKING

2.1 Eindrapport Randstedelijke Rekenkamer "Opvolging aanbevelingen 2019", in aanwezigheid van mevrouw Hoenderdos en de heer Van Oosten (link)

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Hoenderdos die het rapport kort zal toelichten.

Mevrouw Hoenderdos memoreert dat de Rekenkamer sinds enkele jaren een rapportje maakt inzake opvolging van aanbevelingen, maar h.i. is dit de eerste keer dat dit overzicht in een commissievergadering wordt behandeld. Zij vindt dat erg positief. Het doel is om na te gaan hoe het staat met onderzoeken, die tot twee jaar geleden zijn gepubliceerd door de Rekenkamer. Het blijkt dat sommige onderzoeken voortvarender dan andere worden opgepakt. Nu worden er onderwerpen verzameld voor het onderzoeksprogramma einde 2019 en daarna. Een onderzoek, dat eerder is uitgevoerd, zal daarbij diepgaander worden betrokken. Voorliggende inventarisatie helpt daar bij.

De heer Wijntjes zou het op prijsstellen wanneer PS zich jaarlijks, of wellicht frequenter, met dergelijke rapportages gaan bezighouden. De ervaring leert dat deze eindrapportage werkt als aanjager van GS, die zaken moeten uitvoeren die oorspronkelijk stonden in aanbevelingen van rapporten van de Rekenkamer. GS zijn zo soepel in het accorderen van de aanbevelingen van de Rekenkamer, dat het wel lijkt op een

Noord-Koreaanse uitslag. Alle aanbevelingen van de Rekenkamer worden meerdere malen door GS overgenomen. Hij vraagt of het ook voorkomt dat GS van een andere provincie aanbevelingen van de Rekenkamer niet wensen over te nemen.
Met betrekking tot de aanbeveling over het stiltegebied heeft hij begrepen dat PS daar zelf over moeten gaan nadenken. Die afspraak moet wel worden nagekomen.

Mevrouw Hoenderdos antwoordt dat deze Noord-Koreaanse uitslag niet in alle provincies altijd het geval is. In Zuid-Holland heeft het onderzoek "uitvoering op afstand" voor veel tumult gezorgd en hebben GS de aanbevelingen voor een deel niet overgenomen en PS zijn daarin meegegaan. De praktijk heeft geleerd dat de aanbevelingen inmiddels wel door Zuid-Holland zijn overgenomen. De Randstedelijke Rekenkamer is in 2018 zelf onderwerp van evaluatie geweest. Eén van de aanbevelingen was dat het opvallend was dat alle aanbevelingen waren overgenomen en dat aanbevelingen wellicht aanscherping verdienen. De Rekenkamer gaat daar in de komende periode meer op letten.
Inderdaad ging het wat betreft de stiltegebieden om een aanbeveling voor PS om dat te agenderen, maar dat is nog niet gebeurd.

De heer De Brey memoreert dat de Rekenkamer doelmatigheid en doeltreffendheid onderzoekt. Blijkbaar is de formulering van de aanbevelingen ook heel doelmatig en doeltreffend. Er behoeft geen kloof te zijn tussen PS en GS. Wanneer de aanbevelingen van de Rekenkamer steeds worden overgenomen, doet de Rekenkamer zijn werk goed.

Mevrouw De Haan vraagt hoe wordt geborgd dat de aanbevelingen worden opgevolgd. De FAC moet h.i. nagaan hoe dat een plek kan krijgen en daarover moeten concrete afspraken worden gemaakt. Zij denkt aan onderwerpen als informatieveiligheid en stiltegebieden. Wellicht kunnen dergelijke aanbevelingen een plek krijgen op de termijnagenda. Zij wil nadenken hoe op een goede manier adviezen kunnen worden geborgd.

Mevrouw Hoek vraagt hoe PS op de hoogte worden gehouden van de monitoring en de uitwerking van de aanbevelingen. Wordt daarover een rapport uitgebracht en welk tijdspad geldt daarvoor?

De heer V.d. Dikkenberg constateert dat de informatieveiligheid een zorgelijke situatie blijft. De provincie bevindt zich in een achterstand en die moet worden ingelopen terwijl er ondertussen een nieuwe wet van kracht gaat geworden. Hij wil graag na de zomer via een brief geïnformeerd worden over de actuele stand van zaken en hoe de provincie klaar staat om op 1 januari 2020 klaar te staan voor de nieuwe wet die wordt ingevoerd.

Gedeputeerde Strijk vindt het een goede zaak dat de FAC informatie ontvangt over de actuele stand van zaken, wat betreft de informatieveiligheid. Vervolgvragen daarover kunnen in de vakinhoudelijke commissies aan de orde worden gesteld. Dat kan ook via een stand van zaken brief. Vraagt de FAC hem nu zijn collega te vragen om een stand van zaken brief over de informatieveiligheid of is de vraag dit in een Statencommissie te agenderen?
Wat betreft de stiltegebieden, wijst hij op de nieuwe Omgevingsvisie waar ook de verordening in meeloopt. Deze discussie zal in het komende half jaar, in opmaat naar het vaststellen van de Omgevingsvisie, zeker gevoerd worden.

De voorzitter constateert dat de SGP eerder aangaf graag een brief te willen ontvangen over de actuele stand van zaken informatieveiligheid.
Mevrouw Groen sluit zich daarbij aan. In de brief zou ook een voorstel moeten worden opgenomen voor een proces hoe verbeteringen in de tijd komen te staan. Dat is ook bij het coalitieakkoord afgesproken.

Gedeputeerde Strijk zegt toe dat hij zijn collega Van Muilekom zal vragen een stand van zakenbrief op te stellen over de informatieveiligheid van de provincie, die na de zomer naar deze commissie én naar de vakinhoudelijke commissie zal worden gezonden. Aldus wordt besloten.

De voorzitter dankt mevrouw Hoenderdos voor haar komst en toelichting.

2.2 Statenbrief voortgang proces jaarrekening 2017 in aanwezigheid van mevrouw Van Kimmenade (link)

Gedeputeerde Strijk memoreert dat GS de wens hadden om de jaarrekening 2017 op 18 juni jl. vast te stellen. Zo zouden PS in de daarop volgende weken de jaarrekening goed inhoudelijk kunnen voorbereiden ten behoeve van het verantwoordingsdebat.
Vorige week heeft hij PS laten weten dat de datum van 18 juni niet kon worden gehaald. In eerste instantie besteedde EY veel aandacht aan de controle van de Uithoflijn. Daarna ging EY op meer posten uit de jaarrekening verscherpt inzoomen. De drie volgende posten leidden tot nadere discussie:

- Het moment van verantwoording en boeking van subsidies die door de provincie beschikbaar werden gesteld. Deze staan in de post reserves maar de accountant wenst die methodiek te wijzigen.
- De waardering van gronden, die de provincie in het verleden heeft aangeschaft of verkregen en die op nul in de exploitatie werden afgeboekt. Wanneer gronden worden ingezet bij grondexploitatie of worden verkocht, wordt de boekwinst op dat moment gerealiseerd. In 2017 is er in het BBV een aanpassing gekomen op de regelgeving rondom het waarderen van activa met een maatschappelijk nut. De grond dienen derhalve met terugwerkende kracht geactiveerd te worden. Er zal een correctiepost komen van de gronden die reeds in de exploitatie zijn meegenomen. Zo wordt er een stille reserve zichtbaar in de jaarrekening.
- Verscherpt inzicht door de lange controletijd van de jaarrekening 2017. Men is nu anderhalf jaar verder en dat betekent dat er veel posten zijn gevonden die betrekking hebben op het jaar 2017. Deze kunnen alsnog worden meegenomen in de jaarrekening 2017. Dat ziet men soms terug bij een grond exploitatie. Wat eerst als een mogelijk risico werd beschouwd, zal gaande het jaar duidelijk worden hoe groot dat risico echt is.

Dat alles betekent correcties in de jaarrekening op het gebied van de grondexploitaties, verscherpte inzichten door voortschrijdende tijd en kosten of baten die via overlopende activa en passiva in de jaarrekening moesten komen. De provincie en de accountant hadden discussie over de vraag of al deze correcties in voorliggende jaarrekening zouden moeten landen, ook omdat dit veel tijd zou vergen. EY heeft deze onvolkomenheden geconstateerd en wil “zo schoon mogelijk door de poort” en dat betekent dat alle mutaties moeten worden verwerkt. Dat heeft ertoe geleid dat ook GS op het standpunt staan dat de onvolkomenheden in de jaarrekening 2017 moeten worden hersteld. Dat leidt tot vele wijzigingen in de financiële administratie, in de subadministraties en het leidt tot andere ratio’s en tot nieuwe tabellen en andere teksten bij die tabellen. Dat alles moet ook weer bestuurlijk worden afgestemd. EY moeten vervolgens weer bezien of de controles goed zijn uitgevoerd.
Spreker kwam tot de conclusie dat dit alles niet haalbaar was voor 25 juni, temeer daar er in de organisatie meer zaken spelen, ook rond de begroting 2020. Nog meer uitstel, bv. tot 2 juli zo dat al mogelijk zou zijn, zou PS heel weinig mogelijkheden geven om het document met een paar honderd pagina’s inhoudelijk door te nemen. Spreker vond het niet raadzaam om de organisatie nog meer onder druk te zetten, temeer daar PS dan te weinig mogelijkheden kregen zich op het verantwoordingsdebat voor te bereiden. Derhalve stelt het college GS voor de jaarrekening met de accountantsverklaring nog voor het zomerreces naar PS te zenden en de behandeling daarvan na het reces te doen plaatsvinden.

Gedeputeerde Strijk moet nog een volgende melding aan PS doen, die tijdens de verscherpte controle van de accountant naar boven is gekomen.
In 2017 is er op 9 oktober een betaling gedaan door de provincie Utrecht, bedoeld voor de gemeente Utrecht inzake een subsidie. Deze betaling is per ongeluk op een verkeerd bankrekeningnummer van een particulier gestort. Betrokkene ontving ten onrechte een bedrag van € 1.070.000,-. Dat was een ernstige

fout, als gevolg van een verkeerde storting. Dit kwam voort uit een conversie van een nummer op een crediteurenkaart. Eind vorige week werd hij hierover geïnformeerd. De maatregelen die in 2018 beheertechnisch zijn genomen door de afdeling Finance, vindt spreker adequaat. Het totale debiteurenbestand werd gescreend via de bank. Gecheckt werd of rekeningnummers en te naamstellingen crediteuren nog wel klopten. Bankrekeningnummers van crediteuren, waar twee jaar lang geen betaling op heeft plaatsgevonden, worden automatisch uit het systeem verwijderd. Er is een check gekomen bij elke betaling van subsidies, of bankrekeningnummers wel correct zijn. Met deze maatregelen wordt voorkomen dat de fout zich nog een keer gaat herhalen. Hij vindt de maatregelen adequaat en correct. Overigens is het geld inmiddels teruggestort naar de provincie, nadat er met deze persoon contact is geweest. Dat gebeurde overigens pas op het signaal van de gemeente Utrecht, na een aantal maanden, die vroeg wanneer de provincie de subsidie zou gaan betalen. Deze post is daarmee over de jaargrens 2017 heengegaan. Spreker noemt dit een ernstige fout. Zijn lijn is dat in een organisatie waar mensen werken, er helaas fouten worden gemaakt. Het gaat erom hoe de fouten worden hersteld en hoe wordt voorkomen dat zo'n fout nogmaals kan optreden. Hij staat op het standpunt dat er open en transparant over fouten moet worden gecommuniceerd. Ook om die reden hecht hij eraan dit aan PS te melden.

Mevrouw Hoek vraagt of degene die het geld ten onrechte heeft ontvangen, niet eerder aan de bel heeft getrokken. Werd de ontvanger pas benaderd, nadat de gemeente Utrecht vroeg waar de betaling van de subsidie bleef?

Gedeputeerde Strijk geeft aan dat mevrouw Hoek de vinger op een zere plek legt. De persoon heeft wel degelijk bij de provincie gemeld dat hij onterecht geld had ontvangen. Zijn email is onvoldoende opgepakt. De organisatie is pas gaan handelen na het signaal van de stad Utrecht. Dit is een buitengewoon slechte gebeurtenis in het jaar 2017. Wat voor hem belangrijk is dat er adequate beheersmaatregelen zijn genomen om zo'n fout in de toekomst te voorkomen. Opnieuw blijkt hiermee dat de financiële kolom van de provincie verbetermaatregelen nodig heeft en dat er capaciteit moet worden toegevoegd.

Mevrouw Bittich begrijpt dat de gedeputeerde hecht aan transparantie. Dit is in 2018 gebeurd en haar vraag is waarom dit nu pas wordt gemeld aan PS.
Gedeputeerde Strijk weet niet waarom dit zo laat aan PS was gemeld. Wellicht was de gedachte dat de gemaakte fout hersteld was en dat genomen beheersmaatregelen herhaling van de fout zouden voorkomen. Mogelijk ging men ervan uit dat de organisatie het daarmee adequaat had opgelost en wilde men GS en PS niet vermoeien met detailzaken, vanuit de gedachte dat die gremia op hoofdlijnen moeten sturen.
Echter, zijn lijn is dat hij wil staan voor een organisatie waar fouten mogen worden gemaakt. Dat gebeurt in organisaties maar PS mogen van hem en de organisatie verwachten dat er adequaat op wordt gehandeld, nl. fouten en problemen oplossen en beheersmaatregelen treffen om herhaling te voorkomen.

De heer Eggermont neemt aan dat het niet melden van dergelijke incidenten aan GS voortgaan achterwege blijft en dat GS in de toekomst worden geïnformeerd over dergelijke fouten.
Dat wordt door gedeputeerde Strijk bevestigd. Hij had een slecht weekend toen hij deze melding eind vorige week ontving.

De heer Dercksen vraagt of GS pas sinds vorige week van deze casus weten. Ook hij weet dat, als er wordt gewerkt, er ook fouten kunnen worden gemaakt. Echter, het gaat te ver om het alleen maar een fout te noemen als iemand, die ten onrechte meer dan een miljoen euro ontvangt, dat terug wil storten maar het niet door de organisatie wordt opgepakt.

Gedeputeerde Strijk erkent dat er iets ernstig is misgegaan. Hem is niet bekend dat dit eerder aan GS zou zijn gemeld.

De heer Dercksen begrijpt dat de organisatie dit feit al veel langer weet terwijl GS daar pas anderhalf jaar later over worden geïnformeerd.

Gedeputeerde Strijk kan zich voorstellen dat een en ander mondeling aan een gedeputeerde is medegedeeld. Dat weet hij niet en dat zou hij kunnen navragen. Zelf weet hij dit pas sinds vrijdagmiddag.

De heer Dercksen neemt het de gedeputeerde uiteraard niet kwalijk dat hij dit feit niet wist, daar hij toen nog niet in de provincie werkte. Echter, de heer Strijk heeft politieke verantwoordelijkheid over GS. Spreker vindt het belangrijk te weten wanneer GS hierover geïnformeerd zijn. Zo kan worden ingeschat hoe goed de organisatie communiceert met het bestuur van deze provincie.

Gedeputeerde Strijk heeft begrepen dat er van deze casus wel mondeling melding is gemaakt in een PO overleg (standaard ambtelijk overleg) met de gedeputeerde van deze gebeurtenis en hoe het is opgelost, echter, hij heeft dat niet in een verslag kunnen teruglezen. Daarnaast hebben zich veel personele wisselingen voorgedaan. Hij vraagt zich af in hoeverre het voor PS belangrijk is deze informatie met terugwerkende kracht te ontvangen, maar dat is aan PS om te beoordelen.

De heer Dercksen vraagt of de gedeputeerde reden heeft om aan te nemen dat dergelijke omissies voortaan wel onmiddellijk aan GS worden gemeld.
Gedeputeerde Strijk antwoordt bevestigend op die vraag. Zijn ambtelijke staf weet dat hij daar buitengewoon veel waarde aan hecht. Hij wil open besturen en samenwerken. Hij vraagt wel het committment van PS , immers, in een organisatie worden fouten gemaakt, echter, voorkomen moet worden dat organisaties in een kramp schieten. Medewerkers moeten zich vrij voelen dergelijke incidenten te melden. Het is de verantwoordelijkheid van PS en GS om professioneel om te gaan met een organisatie die zich aan het herpakken is, de fouten herstelt en maatregelen neemt. Dat is een wederzijds verhaal en dat vraagt ook om committment van PS.

Mevrouw d'Hondt kan zich voorstellen dat degene, die het geld onterecht heeft ontvangen, dat meldt aan de provincie maar er wordt niets mee gedaan, dat geld dan maar uitgeeft. Wellicht is dat geld al uitgegeven. Is er nog een risico op juridische claims richting provincie?
Gedeputeerde Strijk antwoordt dat deze persoon, die zich bij de provincie had gemeld, zich erg sportief heeft opgesteld. De kwestie is correct afgehandeld, ook in juridische zin. Betrokkene heeft zelf (beperkte) kosten moeten maken om het geld terug te storten en de provincie heeft deze terugbetaald, dit om het dossier goed af te ronden. Hij heeft niet de zorg dat er alsnog een claim richting provincie zal worden ingediend.

Mevrouw De Haan dankt de gedeputeerde voor zijn statement dat hij zojuist maakte in het kader van transparantie. Dat is echt anders dan in de afgelopen jaren.

Mevrouw Hoek vindt het belangrijk dat meerdere medewerkers letten op inkomsten en uitgaven, het zgn. vier ogen principe.

Gedeputeerde Strijk noemt de beheersmaatregelen:

- Het screenen van de bankrekeningnummers op de crediteurenkaart in het systeem
- Controle van alle betalingen van subsidies
- Het bankrekeningnummer van een crediteur, die twee jaar lang geen betaling heeft ontvangen, wordt verwijderd.

Er zijn concrete maatregelen genomen in de interne controle op de administratieve organisatie. Nogmaals stelt spreker dat zijn oordeel is dat er adequate maatregelen zijn genomen.

De voorzitter geeft vervolgens het woord aan de accountant, mevrouw Van Kimmenade.

Mevrouw Van Kimmenade deelt mede dat zij de accountant is van de provincie Utrecht voor de jaarrekening 2017. Met de FAC heeft zij eerder gesproken over de jaarrekening, over de Uithoflijn en alles wat daarmee samenhangt.
Ook zij complimenteert gedeputeerde Strijk voor zijn mededeling. Het ging om een controleconstatering van de accountant en het is belangrijk dat PS door de gedeputeerde zelf is geïnformeerd over het feit dat deze casus is opgelost.
Voorts verwijst zij naar de brief die GS naar PS heeft gezonden en waarin een mededeling is gedaan over de status van de controle. Dat werd zojuist door de gedeputeerde toegelicht. De controle 2017 heeft in het teken gestaan van de Uithoflijn. Dat intensieve traject is inmiddels afgerond. De accountant is nog in gesprek met de heren van de Uithoflijn om de uitkomsten en de visies van de accountant met hen te delen. Dat betekent dat de accountant over kan gaan tot de foutevaluatie op het onderdeel Uithoflijn. In combinatie met alle onderwerpen die de gedeputeerde zojuist noemde, zoals subsidies, de afgrenzing van 2016 en van 2017 naar 2018. De controles zijn t/m heden doorgetrokken. De accountant moet ook gebeurtenissen na balansdatum meenemen in de controle. Dat betekent dat de accountant op een aantal dossiers nieuwe inzichten heeft gekregen. Die zijn zojuist benoemd en deze leiden tot behoorlijk veel correcties in de jaarrekening. Het gaat om correcties die toezien op het jaar 2016. Dat heeft ook te maken met de systematiek van de provincie maar ook met afgrenzingissues die zich ook in de afgelopen jaren veelvuldig voordeden in de SiSa bijlagen en in de controle daarvan. Die komen nu in grotere mate voor, gezien de lange doorlooptijd van de controle. De accountant staat op het standpunt dat alle onvolkomenheden moeten worden gecorrigeerd. Dat betekent een grote correctieslag en een jaarrekening die met grote getallen muteert. Dat alles komt in het accountantsrapport naar voren. Het goede nieuws is dat de provincie alle correcties overneemt zodat er een schone jaarrekening gaat ontstaan. Er blijft wel een aantal zaken in zitten die door de accountant zullen worden gewogen, alvorens tot een oordeel te komen. Dat is ingewikkeld. De casus Uithoflijn is t/m het heden doorgetrokken en de accountant heeft deze casus bijna voor 100% gezien en gaat de uitkomsten voor bijna 100% wegen.
Volgende week ontvangt de accountant van de organisatie een aangepaste jaarrekening, waarna de accountant overgaat tot het wegstrepen van de correcties die hebben plaatsgevonden en de stand wordt opgemaakt van de uitkomsten.

Mevrouw Hoek constateert dat het totaal bedrag voor de accountant uitkomt op € 1,5 miljoen voor 2430 uur. Dat is wel heel erg fors.
De controle van de jaarrekening 2017 was zeer bewerkelijk. Hoe zit het met de controle 2018 en 2019?

Mevrouw d'Hondt begrijpt dat de afhandeling van de subsidies in de provincie al jarenlang een probleem is. Zij vraagt waarom dat nu pas aan het licht is gekomen. Waarom is dat niet bij eerdere controles van de jaarrekening gesignaleerd? Zij vraagt of de accountant al iets kan vertellen over haar aanbevelingen, in ieder geval op welke onderwerpen de aanbevelingen betrekking hebben.

De heer De Droog hoorde zojuist van de 100% controle. Dat suggereert zekerheid omdat dat lijkt op een volkomen controle. De keerzijde is de afrekening van de accountant voor dit hele traject. Hij memoreert dat de accountant in juni 2018 meldde dat de jaarrekening 2017 grotendeels gereed was en er wat aanvullende werkzaamheden nodig waren om zekerheid te krijgen over onzekerheden die waren ontstaan door de rapporten Uithoflijn. Die extra werkzaamheden zouden ca. € 2 ton kosten. De FAC constateerde toen een verdubbeling van het controlebudget maar begreep dat dat nodig was.
Nu is men een jaar verder en hij is ontsteld te lezen dat de accountant € 1,6 miljoen in rekening gaat brengen. PS zijn opdrachtgever en de accountant is opdrachtnemer. Beiden hebben in die relatie een rol. PS hebben niet erg alert gereageerd richting accountant maar de accountant heeft nooit laten weten dat het controlebudget zo hoog zou oplopen. Hij vergelijkt dit met het volgende voorbeeld: hij gaat met zijn auto naar de garage en wil voor 400 euro een APK laten uitvoeren. De garage laat lange tijd niets van zich horen, hij gaat terug en de garagehouder meldt hem dat de afrekening 3000 bedraagt. Wat zou de accountant op zo'n moment doen?

Hij wijst erop dat het extra bedrag van € 1,2 miljoen gelijk staat aan een normbedrag van de VNG voor een kleine school van vier klassen.

De heer Dercksen vraagt zich af in hoeverre deze kosten gekaderd zijn tussen de organisatie en de accountant. Hoe is de communicatie naar PS geweest? Klaarblijkelijk niet goed, omdat PS door dit bedrag overvallen zijn.
De door de accountant voorgestelde wijzigingen op het subsidieniveau Hart van de Heuvelrug zijn nogal technisch terwijl het bij de Uithoflijn ging om werkzaamheden die betaald zijn, maar waarvan het de vraag was of deze ook zijn uitgevoerd en of het betalingsproces in de organisatie goed is verlopen. Is het probleem met de Uithoflijn in die zin geïsoleerd of speelde dat ook bij andere dossiers?
Ook zijn vraag is waarom er nu zoveel wijzigingen plaatsvinden, is de controle in het verleden te gemakkelijk geweest? In de Telegraaf las hij dat er nogal gesoebat was met de accountant. Hij wil graag van de accountant weten hoe zij de samenwerking met de organisatie heeft ervaren.

De heer Van Oort vraagt eveneens hoe PS, als opdrachtgever, is geïnformeerd over het oplopende controlebudget. Zo wordt in artikel 41 van COS 240 gesteld dat, als er van alles wordt geconstateerd, er een gesprek plaats moet vinden over aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden die noodzakelijk zijn voor het voltooien van de controle. Hij wil daar graag een gespecificeerd antwoord op.
Er volgen correcties in de jaarrekening op subsidies en grondzaken. Zijn vraag is, als in 2017 het BBV wijzigt, of dan in 2019 met terugwerkende kracht over dat jaar de jaarrekening moet worden aangepast. Had dat niet in januari 2018 kunnen worden meegenomen, toen het BBV ook al gewijzigd was en de subsidies gereserveerd waren. Hij begrijpt niet waarom dat nu pas boven water is gekomen.

De heer V.d. Dikkenberg vindt € 1,5 miljoen veel geld maar ergens konden PS dat wel verwachten. Bij de update is herhaaldelijk gemeld dat de accountant vroeg om een puzzel, terwijl er uitsluitend puzzelstukjes werden aangereikt door de organisatie. Hij is benieuwd of de accountant tussentijds heeft gefactureerd en wie de facturen heeft afgetekend. Is er toen geen lampje gaan branden dat de oorspronkelijke € 4 ton werd overschreden? Is dat wel op een juiste manier geborgd?
Tijdens de updates heeft de accountant steeds de stand van zaken in de controle weergegeven. Ook waren er besloten gesprekken met de accountant. Was dat niet een moment geweest om het oplopende controlebudget met de opdrachtgever te delen? In het memo staat voorts dat de accountant kortingen verleent. Zijn vraag is waarom.
De FAC is eenmaal geïnformeerd over verdubbeling van het controlebudget naar € 4 ton. Uiteindelijk komt het bedrag uit op € 1,5 miljoen. Sprake is er van een volkomen controle. Volgens de SGP is dat een hele goede controle geweest waardoor de puzzel gelegd kon worden. Hij vraagt de accountant of dit normaal is en hoe zij de samenwerking met de organisatie heeft beleefd.

De heer Wijntjes is eveneens van mening dat de FAC al veel eerder de nodige indicaties kreeg over de omvang van het controlebudget. Achteraf bezien, had het wellicht toch anders gekund. In ieder gesprek met de accountant zouden ook de kosten en de richting van het onderzoek aan de orde moeten komen. De richting van het onderzoek gebeurt zoals accountants kijken naar COS 240. PS hebben daar niets mee. COS 240 bevat wel variaties op een thema: het een kan meer en het ander kan minder. In dit proces was het beter geweest een discussieronde in te lassen om tot een goed einde te komen. Het is zeker te waarderen dat alles door de accountant op de schop is genomen. Dat is op zich een goede zaak.
Hij heeft gemist hoe de overdracht van het BRU is gegaan, welke controlemaatregelen er zijn geweest naar de provincie Utrecht. Hij neemt waar dat toen niet alles is gezien, terwijl wel alles gezien had kunnen worden. Hij vindt het belangrijk dat de lasten worden gedeeld: wie is verantwoordelijk voor wat? Wellicht heeft de eigen rol van de accountant daar ook mee te maken. Graag hoort hij daar meer informatie over.
In het memo staat dat de accountant nog € 5 ton te besteden heeft terwijl de controle in juli moet worden afgerond. Kennelijk zet EY in korte tijd zeer veel medewerkers in. Hoe zit dat?
In 2017 is er een verdiepte controle uitgevoerd. Wat hem betreft moet er een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de reguliere jaarrekeningcontrole en de verdiepte controle.

De grondboekingen hebben niets met de Uithoflijn te maken maar met veranderde omstandigheden. De kwestie rond reserveringen en subsidies heeft ook niets met de Uithoflijn te maken. De accountant meldt dat er iets aan de projectorganisatie Uithoflijn zal worden medegedeeld maar dat lijkt niet op een wederzijds overleg. Gaat het hier inderdaad om "slikken of stikken"?
Het CDA wil graag een overzicht ontvangen van de verschillen tussen de oude en de nieuwe jaarrekening 2017, om zo een vergelijking tussen beide documenten te kunnen maken. Zo ontstaat er een beeld van de resultaten van alles wat hier is gedaan.
Voor de afronding van het proces is het goed dat de FAC alles onder ogen krijgt, zodat alles kan worden afgekaart.

De heer De Brey hoorde zojuist van de gedeputeerde dat de accountant zo schoon mogelijk door de poort wil gaan. Het eind is in zicht maar het proces duurt erg lang. De VVD is geschrokken van het controlebudget. Hoe is de opdrachtgever daarvan op de hoogte gehouden? De VVD wil graag weten of deze kosten redelijk zijn. De FAC heeft deze expertise waarschijnlijk zelf niet in huis. Hij suggereert hier een kleine second opinion los te laten, gelet op de hoogte van het bedrag.
Wat betreft het COS 240 onderzoek heeft hij begrepen dat dat in gang wordt gezet, als er sprake is van fraude. Is dat zo? Is er fraude geconstateerd, dan zijn PS daar niet expliciet over geïnformeerd. Is er geen fraude geconstateerd, dan is de vraag waarom de accountant dit zware regime in gang heeft gezet.

Mevrouw Bittich sluit zich deels aan bij de vragen van de PvdA met betrekking tot aanbevelingen voor de toekomst. Zij vraagt waar het naar het oordeel van de accountant mis is gegaan met betrekking tot het op de hoogte houden van deze commissie. Is de accountant onvoldoende proactief geweest wat betreft het informeren van de opdrachtgever over het stijgende controlebudget? Schrok de accountant niet van al die puzzelstukjes en was toen al niet duidelijk dat het oorspronkelijke budget niet realistisch was zodat er met de opdrachtgever een nieuw bedrag had moeten worden afgesproken?

De heer Van Wijk deelt mede dat ook FvD van de kosten schrikt. Hij gaat uit van de laatste informatie omdat hij niet weet wat er in het verleden heeft gespeeld, maar hij sluit zich aan bij de eerder gestelde vragen. Ook hij vindt het verstandig dit hoge bedrag te laten verifiëren. Er is nog een te factureren schatting van € 5 ton. Hij vraagt of dat wel een realistisch bedrag is of dat er misschien een overschrijding op komt.

Mevrouw Groen sluit zich aan bij de eerder gestelde vragen. In het kostenoverzicht staat dat het noodzakelijk is geweest om het risicoprofiel van de provincie te wijzigen. Zij vraagt om een toelichting hoe die afweging tot stand is gekomen en voor welke posten dat gevolgen heeft. Is het logisch om dan alles millimeter voor millimeter na te lopen of is er een tussenweg mogelijk?

De heer Eggermont begrijpt niet dat andere fracties schrikken van de hoogte van de rekening van de accountant. Normaal duurt een controle een half jaar en nu duurt de controle twee jaar en het is logisch dat het budget meeloopt met het meerwerk. Overigens kan hij zich wel aansluiten bij de suggestie om een second opinion te vragen, om na te gaan of de kosten reëel zijn.
Ook zijn vraag is of de wijziging van de BBV nieuw is wat betreft de activering van gronden.

Mevrouw Van Kimmenade gaat over tot beantwoording van de vragen.
Gesteld werd dat het budget van € 1,5 miljoen gekoppeld zou zijn aan 2400 uur. Dat is onjuist. Het aantal uren is vier keer zo hoog.
De afrekening heeft betrekking op de jaarrekening 2017. Aangenomen werd dat de accountant in 2019 bezig is met de jaarrekening 2019. Zij is uitsluitend bezig geweest met de jaarrekening 2017. Alle activiteiten hebben toegezien op het jaar 2017. Zij zal niet ingaan op de jaren 2018 of 2019: daar gaat zij niet over.
Wat betreft de afhandeling van de subsidies in relatie tot de aanbevelingen, gaat zij eerst in op de casus van de Uithoflijn en de gevolgen daarvan voor de risico-overwegingen. De casus van de Uithoflijn kwam

een jaar geleden naar boven. Er was toen het vermoeden van mogelijke onregelmatigheden maar niet van fraude. Er was een klokkenluidersignaal en de accountant is dan verplicht te handelen. Dat is de COS 240 en daar heeft zij toen in een brief aan PS letterlijk uit geciteerd. De accountant moet eerst gaan communiceren met het bevoegd gezag en in dit geval is dat PS. Zij heeft PS binnen drie dagen schriftelijk geïnformeerd en gemeld dat er iets aan de hand was en dat de organisatie en de accountant moeten acteren (in die volgorde) én dat dit veel zou gaan betekenen. Ook dat stond in haar brief. De kosten zijn afhankelijk van de mate waarin de organisatie acteert en wat de accountant daarnaast zelf moet doen.
De kosten zijn ook afhankelijk van de uitkomsten van dat proces. Dat proces was niet klip en klaar omdat er sprake was van belangenverstrengeling. PS hebben het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer gelezen waarin ook bedenkingen naar voren kwamen. De accountant heeft alles bij elkaar gebracht en de vraag gesteld wat dit doet met het dossier 2017 en de jaarrekening 2017. In de controle stonden nog open posten zoals materiële vaste activa en aanbestedingen. Dit dossier raakte veel posten van de jaarrekening van de provincie. Het risicoprofiel ging omhoog en de controletolerantie ging omlaag. De accountant heeft inderdaad een volkomen controle uitgevoerd, maar zij heeft geen volledige controle uitgevoerd. Met de risico-overwegingen, die zij daarbij moet hanteren als accountant, moet zij de controle uitvoeren. Daar zitten toleranties aan vast en voor de provincie Utrecht komen deze uit op € 4,2 miljoen. De individuele posten werden met een grotere diepgang gecontroleerd, nl. € 200.000 of nog lager.
Dat heet een volkomen controle (en geen volledige controle). Risico's werden heroverwogen en dat heeft ertoe geleid dat de accountant op grote onderdelen meer moest doen. In feite heeft de accountant de gehele jaarrekening tegen het licht gehouden. Zij heeft daarvoor specialisten uitgenodigd, bv. met een fraude- of vastgoedachtergrond en andere specialisten, die het dossier hebben geraakt. Daar heeft zij de provincie korting op gegeven. De tarieven van de specialisten zijn erg hoog maar door de korting komt het gemiddelde tarief wat lager uit.
Wanneer zich een mogelijke onregelmatigheid voordoet, dan is de accountant verplicht een aantal specialisten extra toe te laten op het dossier. Dat zijn accountants met een bepaalde achtergrond. Zij hebben geholpen bij de uitvoering van de controle, maar zij hebben ook een kwaliteitsrol gehad. Er zijn nog een aantal goedkeuringen nodig om het dossier door de poort te brengen. De specialisten hebben ook meegekeken of de accountant niet te veel doet, dus op alle facetten is er meegekeken.
Er zijn veel discussies geweest over de reikwijdte van de controle. Er was een casus rondom belangenverstrengeling, en wel op het hoogste niveau in dit huis. Dat betekent dat er daarop stappen moeten worden ondernomen. Uitgesloten moet worden dat de casus groter is dan hij is. Dat heeft de accountant gedaan.
De accountant is vervolgens tot veel meer andere bevindingen gekomen. Het dossier van de subsidies was niet nieuw. Dat dossier stond nog open en de accountant en de provincie hadden daar nog discussie over. Dat wil niet zeggen dat het verleden niet goed was, maar er waren systematieken die door elkaar heen liepen. Deze provincie heeft vanuit het BRU middelen ontvangen en heeft bepaalde systematieken voor bepaalde subsidies. Overigens kennen PS de begrotingen net zo goed als de accountant, immers, jaarlijks wordt de begroting door PS vastgesteld. In de begroting worden bepaalde lasten wel en niet opgenomen. Subsidies werden niet altijd op baten/lasten stelsel geadministreerd, maar ook op kasbasis. Verplichtingen stonden in de reserves. Er gingen subsidies via het resultaat maar ook via de reserves, zelfs via verschillende reserves. Dat is niet transparant. Daar liep de accountant tegen aan en daar was al langere tijd discussie over gaande met de provincie. De commissie BBV heeft in januari 2019 een notitie uitgebracht en daarin staat de constatering dat alle lokale overheden wisselend met subsidies omgaan. Sommigen nemen subsidies op vanaf het moment dat ze een verplichting aangaan, andere overheden nemen ze op bij realisatiebasis. De provincie nam subsidies op in de reserves. Wat is de goede systematiek? De commissie BBV zegt dat dit op realisatiebasis moet zijn. Dat wil zeggen dat de partijen, die in 2017 subsidie hebben ontvangen, gevraagd moet worden te verantwoorden wat ze hebben besteed. Dat moet dan wel aan de voorkant gevraagd zijn, anders kan dat niet meer. Nu wordt er een tijdelijke beweging ingezet. De subsidies worden als verplichting in de jaarrekening opgenomen, maar de provincie moet in 2019, dat al half voorbij is, over naar het realisatieprincipe, een en ander volgens de commissie BBV. Afgesproken is dat alle subsidies op dezelfde wijze in de jaarrekening terugkomen. Dat heeft ook gevolgen voor het jaar 2018 maar dat laat zij verder over aan haar collega die de controle over 2018 gaat uitvoeren. Dit heeft ook begrotingsgevolgen.

Inderdaad levert zij een overzicht van de verschillen tussen de eerste conceptjaarrekening en de definitieve jaarrekening.
Eerder had zij het inderdaad over een 100% correctie, na een volkomen controle, maar daarmee sluit zij niet uit dat er in 2018 toch nog iets aan de orde komt.
Voort verduidelijkt zij dat het bedrag dat in de notitie, staat de totale accountantskosten zijn, inclusief alles. Gevraagd werd of er inderdaad nog € 5 ton aan kosten moet worden gemaakt. Op de laatste pagina van de notitie staat dat daar al een deel van is gemaakt en dat er nu nog 2 ton aan kosten moeten worden gemaakt. Op pag. 4 van de notitie staan de werkzaamheden van de accountant en wat er gefactureerd is. Alle bedragen zijn gedurende het controleproces gefactureerd, inclusief een uitdraai van alle bestede uren en de personen die die uren hebben gemaakt. Iedere twee maanden heeft zij een voortgangsfactuur bij de provincie ingediend.
Inderdaad heeft zij meerdere malen met deze commissie over puzzelstukjes gesproken maar de kosten zijn daar nooit bij besproken.
Desgevraagd antwoordt zij dat de facturen van EY gestuurd zijn naar de crediteurenadministratie van de provincie Utrecht.

Op een vraag van de heer De Droog, vraagt mevrouw Van Kimmenade waar hij op doelt, als hij spreekt over € 4 ton accountantskosten.
De heer De Droog refereerde aan een bijeenkomst vorig jaar, waarin toelichting werd gegeven door de accountant op de aanvullende werkzaamheden. Daar werd ingeschat dat dit om en nabij de € 2 ton extra zou kosten. Dat was geen harde afspraak, maar wel een soort mondeling kader voor PS.

Mevrouw Van Kimmenade meent dat de heer De Droog verwijst naar een bijeenkomst in juni 2018. Op dat moment was de provincie bezig de opdracht aan externe partijen te gunnen. Het externe onderzoek, dat door Integis werd uitgevoerd, moest toen nog starten. Zij heeft toen gemeld dat de accountant afhankelijk was van de uitkomsten van het externe onderzoek dat op 5 november 2018 aan de accountant werd voorgelegd. De uitkomsten werden op 12 november in aanwezigheid van de accountant met de FAC besproken. Diezelfde dag hebben accountant en provincie afspraken gemaakt over de vervolgacties, nl. een stappenplan, het zelfstandig analyseren van de uitkomsten en het in beeld brengen wat er in dit huis moest gebeuren. Meerdere malen heeft zij met de FAC overleg gevoerd over het stappenplan, echter, over de kosten met betrekking tot de uitvoering van dat stappenplan is nooit gesproken. Bij deze biedt zij daarvoor haar excuses aan.
Opgemerkt werd zojuist dat er sprake zou zijn van “gesoebat met de accountant” en gevraagd werd hoe de accountant de samenwerking heeft ervaren. De samenwerking met de provincie zag toe op een jaarrekeningcontrole, die op allerlei manieren ingewikkeld was. Dat heeft veel effect gehad maar dat heeft er niet toe geleid dat het geen prettige samenwerking was. De samenwerking was wel ingewikkeld, dat zal de organisatie ook beamen, omdat partijen veel van elkaar eisten. Men was het niet altijd met elkaar eens welke stappen er moesten worden gezet.
Overigens heeft zij het woord “gesoebat” niet gebruikt, dat stond in het persbericht. Het gesoebat ziet toe op het traject van het stappenplan. Dat stappenplan was niet in beton gegoten. De accountant heeft veel werk verricht in de verificatie van de bevindingen van Integis. Die kosten hadden kunnen worden bespaard, wanneer de provincie die verificatie zelf had gedaan. De provincie heeft daar niet voor gekozen. De accountant wilde de bevindingen van Integis tot op de bodem begrijpen.
De accountant heeft er zelf voor gekozen deze te verifiëren en dat heeft veel tijd gekost met veel heen en weer praten. Dat was een zorgvuldig, maar ook een intensief proces. Uiteindelijk heeft dat tot consensus geleid. Het is niet zo dat de accountant de uitkomsten alleen maar aan het projectbureau Uithoflijn meedeelt. De accountant heeft ze er allemaal bij betrokken, van voor tot achter, in alle details. Dat leidt uiteindelijk tot zaken die door de accountant moeten worden gewogen. Het is belangrijk dat provincie en accountant op dezelfde lijn zitten als het gaat om de weging. De provincie gaat zich daarover verantwoorden in de jaarrekening en de accountant gaat daarover rapporteren: dat moet wel op dezelfde manier beklonken worden. Ook dat kost veel afstemming en verificatie.

Voorts licht mevrouw Van Kimmenade toe dat er niet veel variaties op COS 240 mogelijk zijn. De accountant moet, op basis van uitkomsten, doorpakken. De wijze waarop de risico-inschaling op het hele dossier plaatsvond, heeft zij niet alleen gedaan. Daar heeft zij veel deskundigheid bij gehad vanuit de EY organisatie. Dat heeft voor een groot deel geleid tot extra diepgang op de onderwerpen.
Er is een relatie met elementen die vanuit het BRU in dit huis zijn ingevlochten. In 2015 was zij ook al accountant van deze provincie. Er is bepaalde informatie voorhanden geweest, in 2016 en in 2017. Zij dacht dat de controle 2017 op een aantal onderdelen in belangrijke mate ver gevorderd was. Toch komen er vele correcties uit. Dat geeft ook aan dat, vanuit een volkomen controle en de risicoafwegingen, bepaalde risico's door de accountant in de afgelopen jaren zijn gewogen. Zij heeft daarin af en toe gesteund op prestatieverklaringen, waarvan zij nu bij nader inzien weet dat zij daar beter niet op had kunnen steunen.
Om die reden heeft zij het gehele proces van de tot standkoming van de VTW's beoordeeld, omdat zij aan de achterkant de prestatieverklaringen niet altijd voor waar kon aannemen. Al deze elementen bij elkaar maakt dat zij een afweging heeft gemaakt op basis van risico's. Zij heeft geconcludeerd dat deze feitelijk met meer diepgang hadden moeten worden gedaan. Ziet dat toe op fouten die in de afgelopen jaren zijn gemaakt en die in de jaarrekeningen zijn blijven zitten? De elementen die nu tot correcties hebben geleid, (systematieken die in dit huis gebezigd zijn en een administratie die af en toe meer lijkt op een kasboekhouding dan een baten-lasten boekhouding) hebben te maken met de puzzelstukken waarin zij PS heeft meegenomen. Samen met de provincie moest de accountant veel werk verrichten om facturen uit lades boven water halen, die nog niet in de administratie verwerkt waren. Naarmate de tijd verstrijkt en men nu halverwege 2019 is, zijn alle lades wel leeggehaald en zijn de facturen in de administraties geland. Zij heeft de gedeputeerde gemeld dat het noodzakelijk is dat er een andere wijze van registratie gaat plaatsvinden en dat in dit huis, zoals overal, facturen op het moment van binnenkomst per direct een crediteur zijn en transparant in de administratie moeten verschijnen. Dat komt ook de informatievoorziening van PS ten goede. Andere inzichten en andere praktijken daarin leiden ook tot andere adviezen.
Gevraagd werd naar adviezen voor de toekomst. Spreekster heeft de nieuwe gedeputeerde uitgebreid geïnformeerd over het controleproces, wat daarin is ontdekt met adviezen voor de toekomst. Haar belangrijkste advies ziet toe op een tweetal zaken:

- ***Governance***. De accountant bedoelt te zeggen dat governance op papier belangrijk is maar dat de governance in de praktijk wel moet werken. Medewerkers hebben rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en iedereen dient zich binnen die bevoegdheden ten zeerste in te zetten om het werk transparant te doen, en het "halen en brengen" principe richting accountant na te komen.
  De accountant heeft zeer breed geconstateerd dat er op de governance van de provincie van alles is aan te merken: governance in formele zin, governance in uitvoering, governance op de administraties, governance ten aanzien van de rol van de concerncontroller, waar de concerncontroller op toeziet, onder wie hij is geplaatst, aan wie hij rapporteert. In brede zin heeft de accountant geconstateerd dat de fouten, die af en toe getraceerd werden in dit huis, door de hele governance lijn gezien is, maar dat niemand uiteindelijk heeft gezien wat er daadwerkelijk gebeurde. Het is heel moeilijk als leidinggevende iets te vinden van constateringen, die niet altijd met brondocumenten zijn onderbouwd. Dat wordt er wel een handtekening gezet, dan wordt er geboekt maar de vraag blijft open staan wie daadwerkelijk heeft gecontroleerd of er juist geboekt is. Dat bedoelt zij met governance, in hele brede zin.
- ***Kwaliteit*** en dat ziet ook toe op een breed spectrum. Zij doelt op kwaliteit van systemen, van mensen, van verantwoordingsinformatie, van processen. Processen zijn op papier heel geduldig maar als de werkelijkheid er anders uitziet, dan is kwaliteit een rekkelijk begrip.

Beide elementen heeft zij aan GS meegegeven, deze zijn tekenend voor de gehele controle en beheersing in dit huis. Haar is toegezegd dat daaraan gewerkt gaat worden.

Op verzoek van de heer Eggermont komt mevrouw Van Kimmenade terug op de BBV. De notitie materiële en vaste activa ziet toe op 2017. Investeringen in maatschappelijk nut moeten worden geactiveerd. Met de provincie werd gesproken over de vraag wie er in huis kennis heeft van de BBV; dat is niet iets dat de accountant moet doen. De accountant heeft een zuiver controlerende en adviserende rol maar geen uit-

voerende rol. Af en toe is daar tussen veel vermenging geweest. In hoeverre gaat de organisatie dat zelf oppakken of moet de accountant daarin een belangrijke rol hebben, dat was de vraag. De maatschappelijk nut investeringen moeten met ingang van 2017 geactiveerd worden. Dat is één van de correcties en dat heeft ook te maken met de gronden. De grondproblematiek gaat nog verder terug naar het verleden. In feite gaat het hier om gronden die de provincie tijdelijk in eigendom heeft met het doel daar opbrengsten van te genereren. De vraag is of die systematiek te allen tijde moet worden toegepast. PS hebben in de begroting kunnen zien dat de gronden worden aangekocht, maar dat ze desondanks niet zichtbaar werden. Dat wordt nu hersteld. Vanaf nu kunnen PS dergelijke transacties volgen en kan de boekwinst zuiver worden bepaald.

De heer De Droog vraagt de accountant om een reactie op het dilemma wat hij eerder schetste over veel hoger uitvallende kosten van een auto bij de garage.
Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat zij in zo'n geval eerst in overleg gaat over de vraag wat er aan de hand is geweest en of dat voorzienbaar was geweest. De heer De Droog heeft wel een punt. Een deel van de casus was voorzienbaar en over de inhoud is veel met elkaar gewisseld. De accountant had daar verstandig aan gedaan een kolom toe te voegen met de kosten. Mogelijk had zij de organisatie moeten vragen naar haar facturen, echter, ze zaten nog niet allemaal in de administratie en waren nog niet zichtbaar. Zij had de organisatie mogelijk moeten aangeven dat er over de meerkosten van de accountantscontrole aan PS had moeten worden gerapporteerd.

De heer De Brey komt terug op zijn voorstel om de meerkosten van de accountant door een deskundige derde te laten toetsen. Het is goed dat er een grondige controle is uitgevoerd en dat er handvatten zijn gegeven om de governance te verbeteren. Ook is er meer inzicht in de actuele stromen ontstaan. Echter, er is sprake van een significante budgetoverschrijding. Kunnen er problemen ontstaan door Europese aanbestedingsregels?
Mevrouw Van Kimmenade laat weten dat de accountantskosten van EY ook onderdeel van de eigen controle zijn geweest. Zij heeft dit ook laten beoordelen door aanbestedingsjuristen. Het is een ingewikkelde casus. Wanneer was er een keuzemoment om te wisselen van accountant en de opdracht aan een ander te geven? Dat moment was er namelijk niet en dat maakt het zo ingewikkeld. Er was een casus en zij heeft PS daarover geïnformeerd, nl. direct en onverwijld, en tevens aangegeven dat dit extra werkzaamheden met zich zou meebrengen met extra kosten. Op dat moment had zij misschien tegen PS moeten zeggen: "Ik stop nu en de provincie moet overgaan tot een nieuwe aanbesteding en een andere accountant gaan zoeken". Intern heeft zij dat besproken maar daar is niemand op ingestapt want zij weet hoe het vervolgonderzoek van Integis is gegaan alsmede de aanbesteding daarvan. Dat was een onmogelijke kwestie. Er is ook gekeken naar de rechtmatigheid van de kosten van de BAM, deze waren op enig moment ook significant toegenomen. In feite is de rechtmatigheid van de kosten van dit hele huis beoordeeld en daarmee ook de eigen kosten. Wat was het moment dat er een knip had moeten worden aangebracht omdat de accountant de opdracht niet kon afmaken omdat de kosten over de schreef zouden gaan? Er was toen sprake van een rijdende trein en die is blijven doorrijden om op een goede manier tot een einde te komen. Achteraf had tweezijdig bezien, vanuit de organisatie en vanuit de accountant, de kostencomponent in een extra kolom moeten worden gemeld.

De heer Dercksen heeft het vermoeden dat PS met kosten worden geconfronteerd die erg hoog zijn maar ook onvermijdelijk. Hij verwijst naar de reden waarom dit onderzoek heeft moeten plaatsvinden. Een kritische blik naar de provincie zelf is wellicht ook op zijn plek.
Hij ziet niet veel in een second opinion die weer veel geld gaat kosten. Hij vreest dat de provincie dit verlies moet nemen. Ongemakkelijk wordt hij wel van de toelichting van de accountant inzake de overname van het BRU. De provincie werd met een enorme kostenpost geconfronteerd door de overname van het BRU. Heeft daar toen een fatsoenlijke due dilligence plaatsgevonden? Spreker wijst ook op Vijfheerenlanden, een nieuwe gemeente die aan de provincie Utrecht wordt toegevoegd. Ook dat brengt onverwacht kosten met zich mee. Voorkomen moet worden dat de provincie in dergelijke gevallen jaren later nog met financiële risico's wordt geconfronteerd. Het is zaak dat PS een fatsoenlijke afweging kunnen maken wan-

neer fusies of samenwerkingsvoorstellen worden voorgelegd. Heeft de accountant daarover een aanbeveling gemaakt? Hij begrijpt inmiddels dat de problementactiek van de Uithoflijn geïsoleerd is en zich niet in andere dossiers voordoet. Voorts is zijn vraag wie er verantwoordelijk is voor het rapporteren over de tweemaandelijkse nota's van de accountant aan PS.

Mevrouw Van Kimmenade heeft ervaren dat de provincie "een gewoon bedrijf is". In het bedrijfsleven is het gebruikelijk businesscases op te stellen op basis van activiteiten die gaan plaatsvinden: dan wordt er vooral op risico's ingezoomd. Zij weet dat er bij de overdracht van het BRU naar risico's is gekeken en dat daarover ook gerapporteerd is, maar er is geen volwaardige due dilligence uitgevoerd.
Fusie of overname gaat altijd gepaard met integratie. Daarover zijn in relatie tot het BRU bepaalde afspraken gemaakt, ook met PS, zoals het hek om het BRU. Een wijze les is dat bij integratie of bij fusie of nieuwe activiteiten er eerst heel grondig moet worden nagegaan wat dat doet met cultuuraspecten. De provincie kreeg ook het projectenbureau Uithoflijn over van het BRU. In feite is dat een bedrijf binnen een bedrijf. Dergelijke bedrijven mogen er wel zijn, maar ze moeten wel erg toegankelijk en transparant zijn.
Hebben PS, met name de bestuurders, wel voldoende transparant inzicht in alle activiteiten van dit huis? Die les geeft zij mee want de vraag is of het college van GS wel alles heeft geweten. Zij weet dat niet, maar zij neemt dat wel in haar advisering mee.
Had de accountant de kosten aan de opdrachtgever moeten rapporteren? De accountant heeft altijd te maken met de opdrachtgever en de organisatie, en samen wordt dat het controleobject genoemd. Wie veroorzaakt nou welke kosten? Dat is ingewikkeld. Richt zij zich over de kosten tot de organisatie, dan komt het voor dat zij verwezen wordt naar de opdrachtgever, echter, de opdrachtgever laat op zijn beurt dan weer weten dat hij niet de kosten heeft veroorzaakt maar het controleobject.
Zij beaamt dat PS beter geïnformeerd had kunnen worden, zowel door de organisatie als door de accountant.
De accountant heeft de Uithoflijn niet zozeer als een geïsoleerde casus benaderd. De accountant heeft de Uithoflijn in de risicoafweging wel breed beoordeeld. Uitgesloten is dat dit uitkomsten heeft voor de rest.

De heer Dercksen begrijpt dit antwoord niet en vraagt om verduidelijking.

Mevrouw Van Kimmenade legt uit dat de accountant zijn risico-inschattingen heeft heroverwogen, op basis van de Uithoflijn. De accountant heeft dat vervolgens in de volle breedte over de provincie neergelegd, de risico-overwegingen behoorlijk verstevigd en daar de controle op uitgevoerd om zo uit te sluiten dat, wat er in de klokkenluidercasus aan de orde was, ook elders aan de orde zou kunnen zijn. Ook is gekeken naar de andere dossiers.

Mevrouw Hoek begrijpt dat de accountant facturen in lades vond. Heeft dat geleid tot verhoging van de facturen, die kennelijk te laat zijn betaald, bv. door aanmaningen?
Mevrouw Van Kimmenade licht toe dat de gedeputeerde daar een voorbeeld van heeft gegeven en daar wil zij het bij laten. Zij heeft niet het maningsproces binnen dit huis beoordeeld.

Mevrouw Bittich vraagt waarom er korting is gegeven op de inschakeling van een fraudespecialist en een vastgoedspecialist.
Mevrouw Van Kimmenade legt uit dat specialisten vaak specialistentarieven hebben, hoger dan die van de accountant zelf. Eerst is er ten behoeve van de provincie inzichtelijk gemaakt wat de totale kosten zijn geweest. De accountant vond dat er specialisten moesten worden ingeschakeld en op die tarieven is een korting toegepast, om ze passend te maken binnen de tariefafspraken met de provincie.
Bij EY werken veel mensen met veel verschillende specialismen. Zelf is ze accountant maar geen specialist op alle gebieden. Op het gebied van fraude en vastgoedwaarderingen heeft zij specialisten in haar team. Zij worden niet ingehuurd. Aan die specialisten zit een ander kostenplaatje vast en daarop heeft zij korting gegeven.

De heer Westerlaken begrijpt dat men dankbaar moet zijn dat dit proces nu bijna afgerond is, dat alles op orde is en dat de controle over 2018 waarschijnlijk veel soepeler gaat verlopen. Hij vindt wel dat de accountant iets te gemakkelijk omgaat met de vraag of kosten veroorzaakt worden door de organisatie of de opdrachtgever. Voor hem is het een les dat de accountant voortaan duidelijk moet weten wie geïnformeerd wordt over welke onderwerpen, inclusief de tarieven. Zo wordt voorkomen dat PS achteraf geconfronteerd worden met hogere kosten, dan was overeengekomen.
Er was een moment dat de accountant kon bepalen dat er met het controleproces zou moeten worden gestopt. Zijn vraag is waarom de accountant de kostenoverschrijdingen, en de eventuele gevolgen daarvan, tijdens het proces niet aan de opdrachtgever heeft medegedeeld. Ook dit element moet naar de toekomst worden meegenomen.

Mevrouw Van Kimmenade zet uiteen dat in de overeenkomst, die EY en provincie hebben afgesloten, staat dat de beroepsregels van de accountant te allen tijde in acht moeten worden genomen. Dat houdt in dat zij op dat moment niet terug kon gaan naar PS. Zij kon toen niet zeggen dat zij wilde stoppen met de uitvoering van de ingewikkelde opdracht. Zij kon niet tegen de provincie zeggen dat er maar naar een andere accountant moest worden gezocht: die had de provincie namelijk niet gevonden. Als er een casus loopt, moet de accountant zijn verantwoordelijkheid naleven conform de beroepsregels. De optie om de opdracht stop te zetten, kon zij op dat moment niet aan PS voorleggen.
Zij heeft met PS gesproken over kosten en werkzaamheden, echter, ze heeft geen bedragen genoemd.

De heer Van Oort komt terug op het bedrag van € 0,5 miljoen, waar wat discussie over was. Hij begrijpt dat daarvan nog € 2 ton open staat. Als er € 200 per uur wordt gerekend, en dat is hoger dan het afgesproken tarief, dan zou er nog 1000 uur moeten worden gewerkt. Hoe realistisch is de planning? Kennelijk moet er nog zeer veel werk worden verzet.
Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat de accountant bezig is met de afronding van de controle. Er moet een gewijzigde jaarrekening worden gecontroleerd, de foutevaluatie moet definitief worden gemaakt, diverse gremia kijken mee op kwaliteitsgebied, vastgesteld moet worden of de vele correcties juist verwerkt zijn, de teksten moeten worden nagelopen en de stukken moeten definitief worden opgemaakt. Dat is nu het onderhanden werk voor de komende twee weken. De resterende € 2 ton vindt zij een “best goede schatting” van de kosten.

De heer Van Oort begrijpt dat al dit werk in 2 weken moet worden verzet en dat moet dan € 2 ton kosten. Dat vraagt dan waarschijnlijk om de inzet van geheel EY.
Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat dat ongeveer wel klopt.

De heer Weyers meent dat de accountant zojuist een paar impactvolle opmerkingen over de kwaliteit van de governance en van de systemen heeft gemaakt. Wanneer was het moment dat de accountant erover dacht daarover een opmerking te maken richting PS?
Mevrouw Van Kimmenade antwoordt dat daarover opmerkingen zijn gemaakt in het accountantsrapport 2016 en in 2015. Het probleem is in feite ieder jaar scherper geworden.

De voorzitter dankt de accountant voor haar toelichting en geeft het woord aan de gedeputeerde.

Gedeputeerde Strijk deelt mede dat ook GS stilstonden bij de budgetoverschrijding van de accountantskosten. Hij begrijpt dat PS het buitengewoon lastig vindt in deze fase geconfronteerd te worden met de hoogte van de rekening, terwijl daarop geen invloed meer kan worden uitgeoefend. GS hebben dat ook zo gevoeld. Het ministerie van Financiën is bezig met de beoordeling van de positie van de accountant bij overheden in breder perspectief. Uit de toelichting van de accountant blijkt dat, op het moment dat er een melding binnenkomt over een mogelijke onregelmatigheid, er protocollen in werking gaan treden die de accountant tot handelen en acteren dwingen. Een andere keuze heeft de accountant niet op dat moment, echter, de kosten daarvan komen voor rekening van de provincie. Het vraagstuk waar PS nu tegenaan lopen, zou hij op landelijk niveau willen neerleggen. GS willen daarover in gesprek met het ministerie

van Financiën: de provincie krijgt de rekening gepresenteerd van protocollen die moeten worden gevolgd, maar zelf hebben PS geen handelingsperspectief.
GS willen aan PS meegeven de budgetoverschrijding van de accountant – "pas na een diepe zucht" – als leergeld te beschouwen.
Inhoudelijke gesprekken over aanvullend onderzoek moeten voortaan gepaard gaan met de vraag wat daarvan de kosten zijn. Dat is onvoldoende scherp gebeurd.
Opnieuw constateert hij dat er in deze periode heel veel werk is verricht. De accountant is met de volkomen controle heel gegevensgericht gaan controleren. De provincie moet zo snel mogelijk in staat zijn om de accountant organisatiegericht te laten controleren. De accountant moet veel meer kunnen steunen op de eigen AO en IC. Liever had hij minder uitgegeven aan accountantskosten en meer aan de eigen organisatie van de provincie. Dat vraagt om investeringen in de organisatie waardoor een accountant de controle sneller kan uitvoeren.

Mevrouw Bittich hoort de gedeputeerde spreken over leergeld, echter, het geld is bedoeld voor de inwoners van de provincie Utrecht terwijl dat nu wordt uitgegeven aan een accountantskantoor. Zij vindt de aanduiding 'leergeld' in deze context te simpel. De fractie van DENK tilt zwaar aan deze kwestie.

Gedeputeerde Strijk realiseert zich terdege dat het geld ook aan een school met vier klassen had kunnen worden uitgegeven, zoals de PVV eerder betoogde. Hij heeft dezelfde verzuchting als DENK. Tegelijkertijd werd geconstateerd dat er in het verleden wel eens iets fout is gegaan. PS hebben destijds met de accountant gesproken over het feit dat de puzzel moest worden gelegd, maar naar de kosten daarvan is nooit gevraagd. Dat beschouwt hij als leergeld voor de toekomst.

Mevrouw Hoek vindt het te gemakkelijk dat de gedeputeerde stelt dat PS niet naar kosten hebben gevraagd. Zij wijst op de accountantskosten die in de begroting zijn opgenomen. Zij had het vertrouwen dat dat in acht zou worden genomen. H.i. hadden PS een melding moeten krijgen dat het budget zou worden overschreden. PS hadden daarvoor toestemming moeten geven.

Gedeputeerde Strijk heeft de accountant horen zeggen dat ze, terugkijkend op dit punt, actiever had moeten handelen. Ze heeft daarvoor excuses aangeboden. Hij kan zich voorstellen dat de FAC GS laat weten dat rapportages voortaan anders moeten, gelet op het feit dat PS budgethouder is. Ook dat beschouwt hij als leergeld.

De heer V.d. Dikkenberg beaamt dat PS zelf budgethouder zijn. Waar liggen de facturen van de accountant en door wie zijn ze afgetekend c.q. betaald?
Gedeputeerde Strijk antwoordt dat deze, voor zover hij weet, uiteindelijk door de griffie worden geautoriseerd.
De griffier antwoordt dat dit beslist niet het geval is.

De heer Westerlaken sluit aan bij de vraag van de SGP. Het wordt hem steeds duidelijker dat de financiële governance in deze organisatie zich sinds 2003 bij de invoering van de dualisering niet heeft ontwikkeld. Op dat moment kregen PS de functie van opdrachtgever voor de accountantscontrole. Er kan geen antwoord worden gegeven op de vraag door wie de facturen worden afgetekend. Bij de nieuwe aanpak van de organisatie moet ook die vraag centraal worden gesteld.
Gedeputeerde Strijk kan niet beoordelen of de financiële governance sinds 2003 heeft stilgelegen. Zijn boodschap is dat dit zo snel mogelijk beter moet worden gedaan. Hij kijkt liever naar de toekomst met de vraag hoe dit beter kan worden georganiseerd. Hij begrijpt erg goed dat PS het betreuren dat er sprake is van een grote budgetoverschrijding. Wat hem betreft moet men na die constatering al lerend wel doorgaan.

De heer V.d. Dikkenberg vraagt of de kosten ten laste van de griffie zijn gekomen. Moet dat worden opgelost met een amendement bij de kadernota?

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat deze kosten terugkomen in de jaarrekening. Dat leidt tot een bepaald rekeningresultaat en daarbij zal een dekkingsvoorstel worden gepresenteerd.

Mevrouw Groen heeft van de accountant stevige uitspraken over de governance en over de kwaliteit gehoord. Wat gaan GS op korte termijn ondernemen om dat te verbeteren? Governance en kwaliteit gaan ook over vraagstukken zoals wie bonnetjes tekent, of PS de facturen hadden moeten zien en zo ja, bij welk percentage overschrijding van kosten. Zij begrijpt dat de gedeputeerde daarmee aan de gang wil gaan. Dat is een goede zaak maar GroenLinks wil graag weten hoe de gedeputeerde dat voor zich ziet.
Gedeputeerde Strijk dacht dat er in deze vergadering vooral zou worden gesproken over de reden van de vertraging en over de vraag waarom de controle zoveel meer heeft gekost dan was afgesproken. De accountant heeft net een inkijk gegeven in bevindingen die zij bij de jaarrekening gaat meegeven. De jaarrekening zal PS nog voor de zomer ontvangen, vergezeld van het accountantsrapport met de bevindingen over de governance en de kwaliteit. Dat zal voorzien worden van de reactie van het college hoe de aanbevelingen zullen worden opgepakt met een plan van aanpak hoe GS de verbeteringen in de komende jaren kunnen gaan realiseren.
Hij beaamt de opmerking van mevrouw Groen dat governance alles behelst van het financiële systeem.

Mevrouw De Haan komt terug op de opmerking dat de accountant van een gegevensgerichte controle toe moet naar een organisatiegerichte controle. In de afgelopen jaren is her en der, formeel en informeel, genoemd dat de provincie een lastig ICT systeem heeft, nl. het SAP systeem. PS zouden ooit een update ontvangen hoe het daarmee staat en welk besluit het beste kan worden genomen. Zij vraagt hier aandacht voor.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat het SAP systeem een gerenommeerd softwarepakket is, maar ook complex. Hij vergelijkt het systeem met een ingewikkelde auto, waar hij in mag rijden, maar waarin hij steeds op verkeerde knoppen drukt.
Na drie weken functioneren als gedeputeerde kan hij niet beoordelen of er een nieuw systeem nodig is. Hij hoort wel dat er zaken fout gaan in de manier waarop er wordt gewerkt. Wat is de beste interventie om dit op te lossen? Is dat trainen, aanpassing van applicaties, de aanschaf van een nieuw systeem? Zover is hij nog niet. Ongetwijfeld zal de accountant hierover in haar rapport een opmerking maken en GS zullen daarop reageren.

De heer Eggermont komt terug op de vertraging in de jaarrekeningcontrole. In de brief staat dat dit ook wordt veroorzaakt door het niet opvolgen van de BBV. Hij begrijpt van de accountant dat die discussie al lang speelde, maar dat zij zich afvroeg of het wel bij de accountant ligt dat die BBV niet wordt opgevolgd. Klopt het dat het lang heeft geduurd voordat de organisatie heeft gereageerd?
Gedeputeerde Strijk antwoordt dat er een professioneel debat is geweest tussen de provincie en de accountant over de vraag of het nodig is alle wijzigingen in de jaarrekening 2017 op te nemen. Vorige week heeft hij moeten concluderen dat alle aanbevelingen van de accountant moeten worden overgenomen. De jaarrekening zal worden aangepast zodat deze schoon door de poort kan gaan. Hoe het daarvoor is gelopen weet hij niet.

Mevrouw Bittich vindt het jammer dat zij vragen moet stellen aan een gedeputeerde, die pas een paar weken in functie is. Toch heeft zij moeite met het antwoord van de gedeputeerde dat hij het niet weet, omdat hij toen niet in functie was. PS hebben nu de gelegenheid vragen te stellen over datgene wat er mis is gegaan. Hoe kunnen PS wel achter antwoorden komen?

Gedeputeerde Strijk vindt dit een terecht punt. Hij is de verantwoordelijke portefeuillehouder. Hij heeft willen aangeven dat hij op dit moment niet alle kennis paraat heeft. Hebben PS informatie nodig die cruciaal is voor oordeelsvorming, bv. waarom er niet in januari, maart of juli 2018 over de gronden is gesproken, dan moet hij die informatie zien te achterhalen. Wel geeft hij PS de vraag mee hoe cruciaal dat is voor de oordeelsvorming en besluitvorming van PS.

Mevrouw Bittich hoorde de gedeputeerde eerder melden dat ook PS verantwoordelijk zijn en onvoldoende vragen hebben gesteld. Zij wil voorkomen dat PS een dergelijk verwijt ook in de toekomst zouden krijgen. Zij meent dat haar collega's beter kunnen inschatten hoe cruciaal de gevraagde informatie is.

De heer Van Oort wil het nu niet over de conclusies hebben, maar vooral over het proces; dat is wat er geagendeerd staat. De gedeputeerde kan nu geen antwoorden geven op vragen waar hij zich terecht niet op heeft kunnen voorbereiden.
Aldus wordt besloten.

De voorzitter memoreert het eerdere voorstel van de VVD. Hij vraagt dienaangaande om een toelichting.

De heer De Brey constateert dat de factuur van de accountant met een groot bedrag wordt overschreden. Zijn fractie heeft niet de kennis en de expertise om te beoordelen of dit legitiem is. Zojuist hoorde hij ook dat er kanttekeningen kunnen worden geplaatst bij de rechtmatigheid van dit proces. Een kleine second opinion lijkt hem op zijn plaats.

De heer De Droog stelt voor dit voorstel in het fractievoorzittersconvent aan de orde te stellen.

De heer Dercksen vraagt zich af waarom de VVD twijfelt aan de rechtmatigheid van het proces. De PVV wil geen second opinion omdat dit alleen maar tot meer kosten leidt.

De heer Van Oort deelt mede dat de ChristenUnie zich aansluit bij de heer De Droog.

De heer V.d. Dikkenberg memoreert dat er onlangs werd gevraagd om een second opinion door de accountant vanwege een betaling van € 14,4 miljoen, dit in het licht van rechtmatigheid. De VVD verdedigde te vuur en te zwaar dat dit vooral niet moest gebeuren. Nu kwalificeert de VVD achteraf het bedrag van € 1,5 miljoen als een zeer groot bedrag. De SGP vindt de overschrijding van de kosten goed uit te leggen, gezien de uitleg van de accountant, en zijn fractie heeft geen behoefte aan een second opinion.

De heer Wijntjes deelt mede dat ook het CDA geen behoefte heeft aan een second opinion. Er is wel degelijk een legitiem proces gevolgd en de kostenoverschrijding is duidelijk onderbouwd.

Mevrouw Bittich realiseert zich dat de accountant een hele moeilijk taak had. DENK ziet wel wat in een second opinion maar wil dit graag in het fractievoorzittersconvent bespreken.
De heer Weyers en de dames Hoek en Groen sluiten zich daarbij aan.

De heer Eggermont deelt mede dat de SP hecht aan transparantie. Hij ziet niet in waarom deze kwestie niet in deze commissie kan worden besproken. Voor het overige sluit hij zich aan bij de SGP.

De heer V.d. Dikkenberg heeft er moeite mee een kwestie, die thuishoort in de FAC, over te hevelen naar het fractievoorzittersconvent waar in beslotenheid wordt vergaderd. Over dit onderwerp dient open en transparant te worden gesproken.

De heer De Brey kan die mening aan de ene kant wel delen. De FAC is een volwaardige commissie met hoofdelijke stemming. Hij begrijpt dat er een meerderheid is voor zijn voorstel maar hij hecht wel aan een breed gedragen voorstel door alle politieke fracties. Om die reden lijkt het hem goed de kwestie in het fractievoorzittersconvent aan de orde te stellen.

De voorzitter stelt de vraag aan de orde hoe het proces met de accountant moet worden voortgezet. De VVD stelt een second opinion voor en de meerderheid van deze commissie wil dat voorstel eerst aan het fractievoorzittersconvent voorleggen. De SP, de SGP en het CDA zijn daarvan tegenstander.

Het gaat mevrouw Bittich er niet zozeer om dat de kwestie wordt neergelegd bij het fractievoorzitters-convent. Het gaat haar erom dat de fracties wat meer tijd krijgen om te bespreken hoe een en ander vorm moet krijgen.
De voorzitter vindt het toch belangrijk dat er in deze vergadering een procesafspraak wordt gemaakt over het vervolggesprek met de accountant.

De heer Eggermont vindt het geen probleem de kwestie in het fractievoorzittersconvent te bespreken, mits daaruit gelekt kan worden.

De heer Van Oort is van mening dat er over dit punt uitgebreid gelekt mag worden. Hij vindt het wel ongemakkelijk een procedure te bespreken in aanwezigheid van de accountant, die zelf onderwerp van gesprek is. Uiteraard is de uitkomst van het gesprek openbaar.

De voorzitter legt het voorstel voor het verdere proces met de accountant (o.a. second opinion) in het fractievoorzittersconvent te bespreken. De uiteindelijke keuze voor het vervolg kan in de FAC besproken worden.

De heer Westerlaken wil een ander voorstel doen. Het gaat hier om een volledige bevoegdheid van deze commissie, zeker gelet op de gewenste governance. De FAC heeft een adviseur die gevraagd en ongevraagd kan adviseren. Zijn voorstel is de controller samen met de griffie te vragen een voorstel te maken hoe die proces verder moet worden aangepakt en dat in de volgende FAC aan de orde te stellen.

De heer V.d. Dikkenberg sluit zich daarbij van harte aan.
De heer De Brey sluit zich daarbij aan, maar stelt een schriftelijk voorstel wel op prijs.

De griffier wijst erop dat een second opinion over de factuur van de accountant niet lang op zich kan laten wachten. Dat moet op zeer korte termijn plaatsvinden want een accountant mag volgens de wettelijke spelregels geen verklaring afgeven over de controle van de jaarrekening, wanneer de factuur niet is betaald.

De heer De Brey vindt dit een uitgelezen kans om snel te handelen. Zijn idee is een kleine second opinion. Dat kan schriftelijk worden voorbereid en per email kan er veel worden uitgewisseld.

De heer Dercksen vindt dit langzaam maar zeker een beschamende vertoning worden. Een second opinion betekent dat wordt nagegaan hoeveel uur de accountant heeft gemaakt. Daar wordt nu serieus aan getwijfeld terwijl er ook nog eens € 2 ton korting aan de provincie is gegeven.

De heer De Brey merkt op dat het niet zozeer om de uren van de accountant gaat, maar om de werkzaamheden.

De heer Van Oort laat weten dat de ChristenUnie, gelet op de discussie, geen behoefte heeft aan een second opinion maar t.z.t. wel aan evaluatie achteraf. PS moeten de rekening betalen en doorgaan met het proces.

Mevrouw Hoek blijft voorstander van bespreking in het fractievoorzittersconvent maar kan zich met het oog op snelle voortgang ook wel aansluiten bij de insteek van de heer Van Oort.

De heer De Droog memoreert dat PS opdrachtgever zijn van de accountant. Het liefst zou hij de accountant willen vragen nog eens goed naar de facturen en verantwoordelijkheden te kijken. De korting die genoemd werd, is feitelijk een correctie op tarieven maar dat noemt hij geen echte korting. Hij vraagt of de accountant toch nog een stap richting PS kan doen. Hij vindt het “van de zotte” dat PS vooraf ruimte

geven aan de accountant maar achteraf met zoveel meer extra kosten geconfronteerd worden. Blijkbaar zijn PS bereid daar in mee te gaan maar zijn fractie vindt dat ontzettend moeilijk.

De heer Weyers vindt een second opinion niet nodig, gehoord deze discussie.

De voorzitter constateert dat de meerderheid van de FAC tegenstander is van een second opinion.
Ook hij heeft er wat moeite mee dat er in deze commissie wordt gesproken over de hoogte van de factuur van de accountant, in aanwezigheid van de accountant.

Hij rondt de behandeling van dit punt vervolgens af.

2.3 Statenvoorstel evaluatie opdrachtgeverschap PS ten opzichte van de accountant (link)
De voorzitter licht toe dat dit statenvoorstel door de griffie is opgesteld. Het doel is het eigen opdrachtgeverschap van PS richting accountant te evalueren. Gekeken zal worden naar de rol van de FAC gedurende het jaar 2017 in het richting geven aan de accountantscontrole. De –beperkte- evaluatie zal van start gaan nadat de jaarrekening 2017 is ontvangen.

De heer Wijntjes deelt mede dat het CDA zich in dit voorstel kan vinden maar wel een beslispunt wil toevoegen, nl. “de evaluatie te benutten om de inrichting van het opdrachtgeverschap door PS nader te regelen, zulks in overleg met GS”.

De heer De Droog kan zich daarin vinden. D66 wil als punt toevoegen de NBA (kon ik niet verstaan) hierbij te betrekken, om te bezien hoe het opdrachtgeverschap/opdrachtnemerschap in het publieke domein goed kan worden vertaald.

De heer Janssen laat weten dat ook de VVD positief is over dit voorstel. Hij vraagt de griffie hoe het gaat met het selecteren van een onderzoeksbureau en hoe wordt de commissie daarbij betrokken? Is de juridische status en het functioneren van de commissie ook onderwerp van onderzoek? Aan de kant van GS en de accountant valt er ook het nodige te evalueren, als het gaat om de controle 2017. Komt ook daar een voorstel voor?

De griffier stelt voor de selectie niet door de FAC maar door de griffie te laten doen: daarvoor heeft hij het opdrachtgeverschap bij de griffier neergelegd. Hij heeft hierover inmiddels gesproken met onderzoeker Jan Langelaar, die ook de audit financiën mobiliteit voor de provincie Utrecht heeft uitgevoerd. De heer Langelaar heeft reeds een offerte uitgebracht en de voorzitter en de griffier van de FAC vinden de offerte in lijn met voorliggend voorstel. Hij hoort nu enkele aanvullingen van de commissie wat betreft de opdracht. Daar zal hij naar laten kijken.
Spreker heeft dit voorstel bewust geschreven als een evaluatie van de FAC. Duidelijk is dat de informatiepositie van de FAC samenhangt met GS en de accountant. Eén van de deelvragen richt zich dan ook op de informatiepositie van de FAC: is de FAC voldoende in positie gebracht door GS en de accountant? Echter, het gaat hier nadrukkelijk niet om een evaluatie van de accountant of GS.

De heer Janssen heeft dat inderdaad in het voorstel gelezen. Zijn vraag was of de organisatie zelf ook nog gaat evalueren hoe het jaarrekeningproces 2017 is verlopen.

Gedeputeerde Strijk kan zich voorstellen dat GS wil terugkijken op de controle 2017 en daaruit de leerpunten wil definiëren, maar pas na afronding van het gehele proces. Eén van de vragen is hoe GS PS in staat hebben gesteld te handelen. Zijn eerste prioriteit is nu de afronding van de jaarrekening 2017.

De heer Eggermont deelt mede dat het voor de SP van belang is dat beslispunt 2, het budget van € 10.000,- voor de onderzoeker, niet wordt overschreden. Eventuele extra’s mogen niet tot verhoging van de kosten leiden.

Mevrouw Groen vraagt wat het inhoudt voor de taak van PS om richting te geven aan de accountantscontrole. Hoe verhouden PS zich als opdrachtgever tot het geheel? De vraag over de informatiepositie van PS hoort daar inderdaad bij, maar zou tot een "welles-nietes discussie" kunnen leiden. De vraag van PS is vooral, zo hoort zij van de FAC-leden, wat PS kunnen doen en wat er van de accountant mag worden verwacht, om zo helder te krijgen wat het betekent om opdrachtgever van een accountantscontrole te zijn. Dat vindt zij de voornaamste vragen die in de evaluatie beantwoord moet worden.

Mevrouw Bittich heeft wat moeite met deze opdracht. Zij heeft geluisterd naar de accountant en hoorde van de problemen in de organisatie. Zojuist was de FAC tegenstander van een evaluatie van de accountant omdat dat te duur zou zijn, maar blijkbaar is een evaluatie van de FAC wel mogelijk. Zij krijgt de indruk alsof de FAC haar werk niet goed heeft gedaan. Dat vindt zij een oncomfortabel gevoel.
Zij vindt het waardevol om te kijken naar de inhoud en betekenis van het opdrachtgeverschap: hoe moeten PS dat gaan invullen?

De heer V.d Dikkenberg vindt het een goede zaak om de FAC te evalueren, zeker omdat daarmee de positie van de FAC en daarmee het opdrachtgeverschap duidelijker worden. Het is goed de positie van PS duidelijk in de nieuwe structuur neer te zetten, vergezeld van de aanbevelingen, die ongetwijfeld uit de evaluatie zullen volgen. De SGP steunt deze evaluatie dan ook van harte.

De heer Van Oort deelt mede dat de ChristenUnie zich daar geheel bij aansluit.

De voorzitter benadrukt dat dit een voorstel van PS is, en niet van GS. Het gaat erom dat het gelopen proces jaarrekening 2017 wordt geëvalueerd om helder te krijgen wat PS in de toekomst nodig hebben om richting te kunnen geven aan de accountantscontrole. De opmerkingen van DENK en GroenLinks zullen als leerpunten voor de toekomst worden meegenomen.

De voorzitter constateert dat, met in achtneming van het voorgaande, de meerderheid van de commissie voorstander is van uitvoering van deze evaluatie.
Voorliggend voorstel zal als een hamerstuk aan PS worden gepresenteerd.

2.4 Memo controle jaarrekening 2018 (link)

De voorzitter deelt mede dat dit voorstel afkomstig is van de griffie en dat dit met zijn betrokkenheid tot stand is gekomen.
Het voorstel is een drieschap te benoemen, voor monitoring van de voortgang van de controle jaarrekening 2018.

De heer De Droog is van mening dat de FAC zelf invulling moet geven aan het opdrachtgeverschap. Daarover moet een goede procesafspraak worden gemaakt. Hij is geen voorstander van toevoeging van een extra orgaan.

De heer Van de Dikkenberg vindt de benoeming van een drieschap juist een goede procesafspraak waardoor de FAC sneller kan schakelen. Hij kan met het voorstel instemmen.

De heer De Droog vraagt zich af wat er concreet aan het drieschap zou moeten worden gedelegeerd. De besluitvorming hoort thuis in de FAC. Hooguit zou het drieschap een communicatiecomité kunnen zijn maar geen gedelegeerd besluitvormend orgaan.

De heer Van Oort laat weten dat de ChristenUnie zich wel in dit voorstel kan vinden. Hij ziet het drieschap als een communicatiecomité, dat snel schakelen mogelijk maakt. Wellicht is een drieschap te weinig. De leden van oppositie en coalitie zouden een vervangend lid moeten aanwijzen, zodat er altijd drie leden aanwezig kunnen zijn, ook tijdens vakanties e.d.

De heer Westerlaken laat weten dat het CDA dit geen sterk voorstel vindt. Eerst moeten er goede procesafspraken worden gemaakt over de invulling van het opdrachtgeverschap, voordat wordt besloten hoe dat opdrachtgeverschap in de praktijk moet gaan functioneren.
Hij stelt voor dit voorstel te wijzigen. Wordt er gewerkt met een drieschap, dan zal er een soort dagelijks bestuur van de FAC gaan ontstaan. De keuze van 1 lid van de oppositie en 1 lid van de coalitie vindt hij ook niet gelukkig. De opdrachtgever bestaat niet uit oppositie en coalitie maar uit PS. Het is ook vreemd dat er wordt gesproken over een onafhankelijk voorzitter.
Nogmaals stelt hij dat er eerst goede procesafspraken moeten worden gemaakt over het opdrachtgeverschap. Daaruit volgt dan vanzelf op welke wijze dat het beste kan worden georganiseerd.

De heer Janssen is het op één punt eens met de heer Westerlaken, nl. dat de FAC onafhankelijk is en dat het in deze commissie niet uit zou moeten maken of een lid tot de oppositiepartijen of de coalitiepartijen behoort. Afspraken zijn gemaakt over evaluatie en over het versterken van het opdrachtgeverschap. In de tussentijd verwacht hij dat de controle 2018 toch nog wel bijzondere aandacht nodig heeft. De VVD vindt het behulpzaam als de communicatielijnen nauwer worden aangehaald. Een drieschap kan daartoe een goede verbindende schakel zijn.

Mevrouw Dittich laat weten dat DENK dit voorstel niet steunt. Zij sluit zich in grote lijnen aan bij de inbreng van D66. Dit voorstel loopt h.i. vooruit op het eerdere voorstel om een evaluatie van deze commissie uit te voeren. Mocht blijken dat een groot deel van de problemen voortkomt uit de informatievoorziening, dan kan het drieschap weinig uitrichten. Eerst moet tijdens de evaluatie het probleem worden gedefinieerd waarna de oplossing op het probleem kan worden gericht.

De heer Van Wijk is eveneens van mening dat eerst het probleem moet worden vastgesteld, zoals werd betoogd door DENK en het CDA. De vraag is nu hoe verder. Heeft het drieschap toegevoegde waarde, dan is het wat hem betreft akkoord dat in te stellen, maar dan alleen voor de jaarcijfers 2018.

Mevrouw Groen vindt het idee van een driemanschap sympathiek maar zij er moeite mee dat daarmee vooruitgelopen wordt op de evaluatie. De FAC heeft besloten het opdrachtgeverschap onder de loep te nemen. Wat is de meerwaarde van een drieschap ten opzichte van een bespreking in de FAC? De FAC is een commissie namens PS. Nu wordt voorgesteld er nog een laag tussen te zetten. Komt dat voorstel ook voort uit de evaluatie dan kan zij zich daarin vinden, echter, dat is nu nog niet duidelijk. Eerst moet de evaluatie worden afgewacht. Zij wilde eerst het gesprek met de accountant afwachten omdat dit meer inzicht biedt in hetgeen er de afgelopen jaren is gebeurd. Zij weet nu nog niet of drie mensen vooruitschuiven wel de beste oplossing is. Misschien is het wel goed een drieschap voor 2018 in te stellen. De jaarrekening 2017 wordt in september besproken. De evaluatie is in december afgerond. Hoe groot is de kans dat het drieschap in de tussentijd hard aan het werk moet voor de controle 2018? Het is nog maar de vraag of de jaarrekening 2018 in december zal uitkomen.

De heer Eggermont leest in het voorstel dat het drietal tijdig en tussentijds zal rapporteren aan de FAC. Feitelijk betekent dit dat het drieschap verantwoordelijk wordt voor het informeren van de FAC. De SP vindt dat geen goede zaak. De gehele FAC dient ordentelijk geïnformeerd te worden. Een groep van drie moet niet verantwoordelijk worden gemaakt voor de informatievoorziening.

De voorzitter geeft aan dat voorgesteld wordt een drieschap te benoemen omdat gebleken is dat de communicatie te wensen overliet. Met een drieschap kan er snel geschakeld worden tussen accountant en FAC bv. over de meerkosten van de accountant. Hij begrijpt wel dat de FAC onderschrijft dat er meer communicatie met de accountant dient plaats te vinden, op welke wijze dan ook.
Vier partijen denken anders over dit voorstel. GroenLinks weet het nog niet.
Vijf partijen zijn voorstander van dit voorstel, echter, dat betekent dat het voorstel niet op een breed draagvlak kan rekenen.

De heer Janssen kan zich voorstellen dat, gelet op de discussie, de FAC maandelijks voor een vergadering bijeenkomt, om snel schakelen mogelijk te maken. Zojuist is uitgebreid gesproken over de meerwerkkosten van de accountant. PS dienen zich de vraag te stellen of ze er zelf wel voldoende bovenop hebben gezeten. PS moeten dat meer naar zich toetrekken. Hij meent dat een drieschap daar behulpzaam bij kan zijn. Hij ziet de bezwaren niet.

De heer Van Oort begrijpt dat het voorstel zich richt op de controle jaarrekening 2018 en niet tot in lengte van dagen. Lopende de evaluatie moet er wel worden doorgewerkt. In dat kader lijkt het hem nuttig een drieschap te benoemen. Hij vindt dit een goed voorstel.

De heer Westerlaken blijft van oordeel dat dit geen goed voorstel is. De problematiek wat betreft de communicatie wordt zo verschoven naar drie mensen, maar daarmee wordt de communicatie niet beter. Iedere keer moet de FAC toch op de hoogte worden gehouden van de communicatie van het drieschap richting accountant. Dat is geen goede oplossing.
Hij wil graag een tussenvoorstel doen. De komende tijd wordt erg druk, ook voor de FAC. Iedere woensdag is beschikbaar voor het statenwerk. Er kunnen vaste momenten op de woensdagen voor de FAC worden gereserveerd.

Mevrouw Groen vindt het logischer dat de FAC meer taken naar zich gaat toetrekken, gelet op zaken die in het verleden niet goed zijn gelopen. Zij vindt het niet logisch er nu een drieschap tussen te zetten en daarover in december alsnog wat te horen. Dit lijkt het moment voor de FAC om een tijd meer controle uit te oefenen. De accountant heeft niet voor niets het risicoprofiel van de provincie verhoogd. Persoonlijk heeft zij de behoefte om meer controle te hebben. Dat zou zij ook op haar huishoudboekje doen, wanneer dat zou mislopen.

De heer V.d. Dikkenberg heeft het voorstel zo gelezen dat, wat nu in een zwart gat verdwijnt (onduidelijk is waar facturen zijn, wie aftekent, wie betaalt), het drieschap geïnformeerd gaat worden over het hoe en wat en dat zij die informatie naar de FAC kunnen doorzetten. Dat is een korte lijn en in 2018 kan dat de voortgang bevorderen. Evenals GroenLinks verwacht hij niet dat de controle 2018 in december van dit jaar zal zijn afgerond.

De heer De Droog constateert dat het gaat over een drieschap inzake de communicatie met de accountant over de accountantscontrole, maar het gaat niet over alles wat er in de organisatie gebeurt. Er behoeft z.i. niet een soort interne accountantsdienst te worden opgezet. Wellicht kan de FAC elkaar beter op de hoogte houden via de whatsapp groep van de FAC.

Mevrouw Bittich begrijpt niet waarom een drieschap wel, en de FAC niet volledig geïnformeerd zouden kunnen worden. Zij voorziet problemen met een drieschap dat wellicht de FAC niet altijd optimaal kan informeren. Dat is niet de bedoeling.

De heer V.d. Dikkenberg wijst erop dat de FAC tot nog toe “helemaal niets heeft gehoord”. De kosten van de accountant gingen buiten medeweten van PS van € 2 ton naar € 1,5 miljoen.

De voorzitter begrijpt dat er wat minder draagvlak is voor het voorstel van het drieschap. Geconstateerd wordt dat het op het vlak van de informatie tussen FAC en accountant is mis gegaan. De voorzitter is van mening dat er niet vaker formeel behoeft te worden vergaderen. Wellicht kan er voorafgaand aan de PS vergadering kort een bijpraatsessie voor de FAC worden georganiseerd, wanneer een besluit nodig is.

De heer Janssen wijst erop dat de FAC geen besluiten neemt, dat is voorbehouden aan PS. Als er een besluit nodig zou zijn over een meerwerkaanvraag, dan is de doorlooptijd behoorlijk lang. De accountant kan

de FAC vragen om binnen drie dagen te reageren. Dat blijft ingewikkeld. Zijn voorstel is om dan als FAC bij elkaar te komen, en niet alleen maar met elektronische middelen vergaderen.

De heer Dercksen hoort de discussie aan. Hij voelt er niet voor dat slechts drie mensen geïnformeerd worden. Alle leden van de FAC moeten worden geïnformeerd over informatie die PS nodig hebben. Daarvoor kunnen drie mensen niet verantwoordelijk worden gemaakt. Hij staat op het standpunt dat er vergaderd moet worden, wanneer dat nodig is.

De voorzitter concludeert dat de planning van de FAC vergadering niet wordt gewijzigd. De technisch voorzitter van de FAC gaat erop sturen dat de FAC tijdig door de accountant wordt geïnformeerd. Per geval zal worden bezien of er een extra vergadering moet worden belegd. Dat kan inhouden dat er meer vergaderingen worden gepland dan nu het geval is. Een en ander is afhankelijk van de controle 2018.
Mocht deze afspraak onverhoopt niet werken, dan zal er naar een ander model worden gezocht.

De heer Janssen vreest dat deze afspraak niet zal werken, immers, het afgelopen jaar heeft het ook niet gewerkt.

De voorzitter blijft bij zijn eerdere afrondende conclusie. Aldus wordt besloten.

2.5 Statenvoorstel opdrachtbevestiging controle jaarrekening 2018 (link)

De heer D.E. Engwerda van EY krijgt gelegenheid de opdrachtbevestiging toe te lichten wat betreft de controle van de jaarrekening 2018.

De heer Engwerda zet uiteen dat hij vele andere provincies bedient als het gaat om de jaarrekeningcontrole. Hij gaat het stokje overnemen van mevrouw Van Kimmenade omdat zij gaat uittreden als partner van EY. Afronding van de jaarcontrole 2018 lukt haar niet meer en dat wordt zijn taak. Hij heeft de afgelopen maanden al in de provinciale organisatie meegelopen, om te voorkomen dat discussies die plaatsvinden in het kader van de controle 2017, niet opnieuw bij de jaarrekeningcontrole 2018 worden gevoerd en om te bewerkstelligen dat er een bestendige lijn wordt gevoerd.
Hij heeft de discussie zojuist meegemaakt en hij hoopt invulling te kunnen geven aan de punten, die de FAC meegeeft aan de accountant voor de controle 2018.
Dat begint met een goede opdrachtbevestiging. Hij heeft daar eerst over gesproken met de griffie en de ambtelijke organisatie. Het is belangrijk dat er een goede inschatting van kosten wordt gemaakt en dat er reële verwachtingen over en weer zijn van de activiteiten van de accountant voor het jaar 2018. 2017 was een uiterst moeizaam controlejaar en de controle 2018 moet nu halverwege 2019 worden uitgevoerd. Tegelijkertijd wil de nieuwe accountant PWC graag met de controle 2019 aan de slag gaan, maar eerst moet de controle over 2018 worden afgerond. Dat is lastig, juist omdat de organisatie alle energie en focus tot de dag van vandaag moet richten op de controle 2017 en men inmiddels murw is geworden van de accountantsonderzoeken. Dat betekent dat de organisatie nog niet echt bezig is met de voorbereiding van de controle 2018.
Inmiddels heeft hij met de organisatie afspraken gemaakt over de planning en over de wijze waarop de controle 2018 gaat plaatsvinden. Gedurende de controle 2017 is er veel en goed werk gedaan. Uitgangspunt voor hem is de controle 2018 snel en goed uit te voeren. Zaak is ook dat de provincie en het financiele beheer sterker worden en EY wil daar graag bij helpen.
In de opdrachtbevestiging staan veel formaliteiten. Ook wordt aangegeven dat er geen managementletter zal worden uitgebracht. PS ontvangen van mevrouw Van Kimmenade deze zomer een verslag over de controle 2017 met bevindingen en aanbevelingen. Het heeft naar zijn oordeel weinig zin om over de laatste 4 maanden 2018 nog een managementletter uit te brengen, immers, de organisatie heeft geen tijd gehad om de bevindingen 2017 uit te voeren. Wel zal hij over 2018 een accountantsrapport uitbrengen met observaties en aanbevelingen over de controle 2018.
Zojuist werd er een interessante discussie over het honorarium van de accountant gevoerd. Hij heeft voor 2018 een fair honorarium berekend, dat recht doet aan de situatie. De accountant heeft te maken met

tekortkomingen in de administratieve organisatie en met een provincie die een verhoogd risicoprofiel heeft. Dat vraagt veel van het werk van de accountant, zoals een grotere steekproevenomvang en het meekijken van deskundigen. Dat alles leidt tot kosten. Zijn calculatie leidt tot een bedrag van € 325.000,-. Het bedrag is meer dan de initiële afspraak maar er is alle aanleiding tot verhoging van het bedrag. Dit is een faire prijs en hij wil de jaarrekeningcontrole 2018 voor die prijs doen.
Mocht de accountant toch tegen bijzonderheden aanlopen en het "toch slechter is" dan verwacht, dan komt er meerwerk om de hoek kijken. In de opdrachtbevestiging heeft hij daarvoor een procedure opgenomen om de discussie van zojuist te voorkomen. Aan de voorkant moet de accountant eerst met de griffie afstemmen of een bepaald spoor moet worden doorgezet, wat dat meerwerk kost. Pas na akkoord van de griffie, kan er meerwerk worden uitgevoerd. De procedure is strikt geformuleerd om partijen tot zakelijkheid te dwingen en meerwerk, en de daarmee samenhangende kosten, vooraf inzichtelijk te maken. Spreker heeft daarvoor met opzet drie dagen genoemd, immers, de accountant wil door en vertragingen moeten worden voorkomen.
De oorspronkelijke planning was dat er a.s. maandag zou worden gestart met de controle 2018. Deze week is vastgesteld dat dit niet mogelijk is omdat de controle 2017 nog niet is afgerond. Hij heeft zijn team teruggeroepen en laten weten dat de controle 2017 niet meer voor de zomer kan starten. Hij gaat met de provincie in overleg wanneer de controle 2018 wel van start kan gaan en hij verwacht dat dit op zijn vroegst september zal zijn. Hij hoopt de controle 2018 in het jaar 2019 te kunnen afronden.

De heer Westerlaken constateert dat de accountant gaat starten met de controle 2018 met daarin verwerkt de bevindingen over de jaarrekeningcontrole 2017. Het CDA is toch voorstander van een aanduiding door de accountant hoe de bevindingen 2017 zijn verwerkt in 2018, al hoeft dat niet perse in een managementletter. Daarmee wordt voor PS inzichtelijk in hoeverre het proces voortgang heeft gekregen.
PWC wil graag starten met de controle 2019. Hoe gaat EY dat met PWC afstemmen? Daarover wordt niets vermeld.

De heer Engwerda bevestigt dat de controlebevindingen 2017 in de jaarrekening 2017 worden verwerkt en daarover zal mevrouw Van Kimmenade rapporteren. Wellicht zal een aantal van die bevindingen in 2018 doorwerken als het bv. gaat om subsidies en grondaankoop. Wellicht zijn er dan soortgelijke correcties in de jaarrekening 2018 nodig. Hij zal deze rapporteren in zijn accountantsverslag

De heer Westerlaken meent dat het governancevraagstuk niet wordt opgelost met alleen maar de bevindingen over 2017. De verwerking daarvan zal ook in de jaarrekening 2018 tot uitdrukking komen. Kan er met het oog daarop toch een afgeslankte managementletter door de accountant worden uitgebracht, die iets zegt over zijn kwaliteitsbeoordeling wat betreft de verwerking van de correcties, voortvloeiend uit de bevindingen controle 2017?

De heer Engwerda zal PS daar zeker over informeren in zijn accountantsverslag, de vraag is alleen op welk moment. Bewust heeft hij ervoor gekozen geen managementletter uit te brengen omdat dit tot vertraging van het proces zal leiden, terwijl er weinig tijd beschikbaar is. Hij en PS hechten veel waarde aan een snelle doorlooptijd van de controle 2018. Een (korte) managementletter moet toch weer worden afgestemd met GS, met de organisatie en met PS en dat vraagt teveel tijd.
Hij zegt toe de FAC tussentijds mondeling te zullen informeren over de stand van zaken wat betreft de controle 2018, indien de FAC daar behoefte aan heeft, maar hij wil het formele traject van de managementletter achterwege laten.

De voorzitter constateert dat de FAC dit een goede suggestie van de heer Engwerda vindt. Afgesproken wordt dat er voor iedere FAC-vergadering zal worden bezien of het zinvol is de accountant voor een voortgangsgesprek uit te nodigen.

Voorts licht de heer Engwerda toe dat er binnenkort een afstemmingsoverleg met PWC plaatsvindt. PWC gaat in zijn controle 2019 steunen op de controle 2018. In het overleg met PWC, dat in juli gepland is, zal

EY transparant zijn en aangeven waar de accountant in 2017 en 2018 tegenaan is gelopen. Hij bevestigt dat dit gesprek in het tarief van EY is begrepen.

De heer Eggermont begrijpt dat de accountant de organisatie neemt, zoals hij deze aantreft. Hij begrijpt dat alle bonnetjes inmiddels uit de laden zijn gehaald en dat er in principe geen meerwerk nodig zal zijn.

De heer Engwerda licht toe dat hij in zijn calculatie rekening houdt met de leemtes in de huidige administratieve organisatie: bv. het SAP systeem met zijn mogelijkheden en onmogelijkheden, het administratieve beheer, de verwerking van subsidies, het personeelsproces e.d. Daar heeft hij zoveel mogelijk rekening mee gehouden. Echter, niet alle risico's liggen bij de accountant. Hij verwijst naar de lijst met op te leveren stukken. De organisatie dient een aantal stukken aan de accountant op te leveren. Gebeurt dat niet, dan zal hij de griffie laten weten dat de accountant niet met het budget uit kan komen. Het gaat hier om een inspanningsverplichting van twee kanten.

De heer Janssen wil de zojuist gemaakte afspraak verder aanscherpen. De accountant is bereid op verzoek tussentijds in gesprek te gaan met de FAC. De VVD vindt dat dit gesprek ook moet plaatsvinden, wanneer de accountant daartoe aanleiding ziet in de controle. De accountant zou dan zichzelf voor een gesprek met de FAC moeten uitnodigen.
Wat betreft het honorarium heeft de VVD enige moeite met de forse kostenpost van € 50.000,- die voor interne reviews wordt opgevoerd. De VVD gaat ervan uit dat het team van EY voldoende kwaliteit in huis heeft. Waarom moet de factuur van € 50.000 bij de provincie terecht komen?

De heer Engwerda is bereid iedere vergadering van de FAC bij te wonen, om zo de commissie bij te praten over de stand van zaken controle 2018. Hij spreekt af dat, wanneer er bepaalde signalen zijn en er aanleiding voor is, hij het initiatief zal nemen om zelf contact met de FAC te zoeken.
Wat betreft de interne reviews, verwijst hij naar de toelichting zojuist van mevrouw Van Kimmenade. Door alle signalen uit het afgelopen jaar, de vertraging in het proces en de media-aandacht, is de provincie Utrecht voor EY een risicovol dossier geworden. Dat vraagt om extra maatregelen bovenop de reguliere controle. Dat heeft te maken met de reviews. Een aantal specialisten (juristen, vastgoedexperts, fraudeexperts) zullen over de schouder van de accountant mee kijken, of de controle juist verloopt. Dat vindt zijn oorsprong in het afgelopen jaar en hij kan daar weinig aan doen.

Mevrouw Bittich begrijpt dat de hogere kosten ook door de interne reviews worden veroorzaakt, als gevolg van het risicoprofiel van de provincie Utrecht. Houdt dat in dat de accountant in principe niet verwacht dat er hogere kosten zullen worden gemaakt omdat het risico al in het bedrag is meegenomen?

De heer Engwerda antwoordt dat de calculatie bevat, dat wat hij nu van de organisatie weet. Er wordt rekening gehouden met opslagen voor risicofactoren zoals hij zojuist noemde. Echter, nieuwe zaken die nog onbekend zijn, zijn niet in het bedrag opgenomen. Doen zich nieuwe feiten voor, dan meldt hij dat conform de procedureafspraak aan de griffie.
Het verschil met de controle 2017 is dat de accountant toen gaandeweg het jaar met een aantal nieuwe omstandigheden werd geconfronteerd. Voor de controle 2018 is de accountant met die omstandigheden bekend en dat maakt het gemakkelijker.

De voorzitter constateert dat de FAC dit voorstel als hamerstuk aan PS zal presenteren.

3. TER INFORMATIE

3.1 Memo meicirculaire niet in kadernota (link)

4. SLUITING

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.